

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Vojtěch Prášek

Spolupracující obviněný

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 4. 2. 2024

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 150 746 znaků včetně mezer.

V Praze dne 4. 2. 2024

Vojtěch Prášek

Rád bych poděkoval JUDr. Jiřímu Mulákovi, Ph.D. za odborné vedení mé práce, jeho připomínky a rady, které mi v průběhu psaní této práce poskytnul.

Obsah

Úvod.....	6
1. Organizovaný zločin	9
1.1. Pojem organizované kriminality.....	9
1.2. Formy činnosti organizovaného zločinu v České republice	11
1.3. Právní nástroje v boji proti organizovanému zločinu	12
1.3.1. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	14
1.3.2. Použití agenta	16
2. Spolupracující obviněný a korunní svědek.....	17
2.1. Vymezení pojmů spolupracující obviněný a korunní svědek.....	17
2.2. Vývoj institutu korunního svědka.....	20
2.3. Vývoj institutu spolupracujícího obviněného v ČR	22
2.4. Platná a účinná právní úprava v České republice	24
3. Aplikace institutu spolupracujícího obviněného.....	28
3.1. Iniciativa k použití institutu	28
3.2. Postup orgánů činných v trestním řízení	29
3.2.1. Podmínky pro přiznání statusu	31
3.2.2. Osoba spolupracujícího obviněného	35
3.2.3. Obhájce spolupracujícího obviněného	37
3.3. Ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému	38
3.3.1. Upuštění od potrestání.....	39
3.3.2. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby	40
3.3.3. Polehčující okolnost	42

3.3.4.	Přihlédnutí při stanovení druhu trestu a výměry	42
3.4.	Ochrana a zajištění bezpečnosti spolupracujícího obviněného	43
4.	Analýza institutu spolupracujícího obviněného	44
4.1.	Soulad se základními zásadami trestního práva procesního	44
4.2.	Motivace obviněného ke spolupráci	48
4.3.	Použití institutu v praxi	49
4.4.	Porovnání se zahraničními právními úpravami	52
4.4.1.	Právní úprava na Slovensku	52
4.4.2.	Právní úprava v USA	53
4.4.3.	Právní úprava v Německu	54
4.5.	Limity institutu spolupracujícího obviněného	55
4.6.	Návrhy de lege ferenda	59
Závěr	.....	63
Seznam zkratek	.....	66
Seznam použité literatury	.....	67
Abstrakt	.....	74
Klíčová slova	.....	74
Abstract	.....	75
Key Words	.....	75

Úvod

Tato diplomová práce se zabývá institutem spolupracujícího obviněného, který je součástí českého právního řádu již více než 14 let. Jedná se o kontroverzní institut, který byl inspirován institutem korunního svědka, tradičně používaným v zemích angloamerického právního systému. Svou podobu institutu korunního svědka postupně přijímají i země kontinentálního právního systému, jako třeba Polsko, Německo a Slovensko. Zavádění institutu do českého práva provázely již od prvního návrhu v roce 2002 četné diskuze v odborných i laických kruzích. Úvahy z těchto diskuzí byly zhmotněny zavedením institutu spolupracujícího obviněného v roce 2010, který byl do českého trestního práva zakotven ve stejné době kdy byla završena velká rekonstrukce trestního práva hmotného. Institut spolupracujícího obviněného byl za dobu své účinnosti již dvakrát novelizován a je velice pravděpodobné, že v budoucnu se dalších novelizací dočká, spolu s rozšiřováním zkušeností orgánů činných v trestním řízení s jeho použitím. Smyslem institutu spolupracujícího obviněného je odhalování organizovaného zločinu pomocí svědectví osob, které se na něm přímo podílely. Takovým osobám je trest zmírněn, nebo odpuštěn, v čemž je spatřován kontroverzní rozpor se zásadou legality, podle které je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví. I přes tyto kontroverze je institut spolupracujícího obviněného v současné judikatuře i praxi považován za legitimní důkazní prostředek, ke kterému je ale třeba přistupovat velice obezřetně, co do aplikační praxe, tak nastavování právního rámce v rámci legislativní činnosti.

Téma práce považuji za aktuální, protože organizovaný zločin představuje v posledních desetiletích vážnou hrozbu pro společnost a institut spolupracujícího obviněného je jedním z nejvýznamnějších nástrojů pro narušení struktur organizovaného zločinu, kterým orgány činné v trestním řízení v současnosti disponují. Spolu s výše uvedeným se domnívám, že je možné s odstupem 14 let účinnosti institutu spolupracujícího obviněného a s odstupem 22 let od prvního konkrétního návrhu institutu korunního svědka, reflektovat zdařilost implementace do českého právního řádu.

Cílem této diplomové práce je rozbor současné právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného v České republice v kontextu praktických důsledků jeho aplikace. V rámci své diplomové práce analyzuji ve čtyřech kapitolách platnou právní úpravu, odbornou literaturu i judikaturu vztahující se k tomuto tématu.

V první kapitole své práce se zaměřuji na téma organizované kriminality, jakožto společensky nebezpečného fenoménu, proti němuž má institut spolupracujícího obviněného

bojovat. V rámci této kapitoly se se snažím vymezit pojem organizovaného zločinu, následně se zabývám jeho formami činnosti v České republice a v neposlední řadě také uvádím přehled právních nástrojů, které jsou určeny k potlačování organizovaného zločinu. Závěrem této kapitoly jsem si vybral dva nástroje, jež používají orgány činné v trestním řízení k odhalování organizovaného zločinu – odposlech a záznam telekomunikačních zařízení a použití agenta.

Ve druhé kapitole se zabývám nejprve vymezením úzce souvisejících pojmů spolupracujícího obviněného a korunního svědka, zároveň se snažím identifikovat, v čem se tyto instituty odlišují. Dále se zaměřuji na historický vývoj institutu korunního svědka ve světě, jakož i vývoj tohoto institutu v posledních desetiletích v České republice. Zde se snažím zmínit především různé návrhy zákonů k zakotvení tohoto institutu, které procházely legislativním procesem během uplynulých dvou desetiletí. Závěrem této kapitoly shrnuji recentní právní úpravu institutu spolupracujícího obviněného tak, jak je uzákoněna v České republice k datu vypracování této práce.

Ve třetí kapitole zkoumám postup orgánů činných v trestním řízení při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného. Věnuji se zde nejprve iniciativě k použití institutu, která může přijít jak ze strany obviněného, tak ze strany orgánů činných v trestním řízení. Následně shrnuji chronologický postup orgánů činných v trestním řízení a rozebírám jednotlivé podmínky pro udělení statusu spolupracujícího obviněného. Dále se zabývám ukládáním trestů spolupracujícímu obviněnému, tedy především jednotlivým benefitům, pomocí kterých může soud při ukládání trestu zohlednit spolupráci spolupracujícího obviněného s orgány činnými v trestním řízení. Okrajově se též v této kapitole zaměřuji na osoby spolupracujícího obviněného a jeho obhájce, jakož i na možnosti jejich ochrany. V této kapitole na některých místech upozorňuji na nejasnosti, které se mohou vyskytovat, respektive se již vyskytují v aplikační praxi.

Čtvrtá kapitola se zabývá rozbořem institutu spolupracujícího obviněného v různých kontextech. Nejprve se zaměřuji na soulad institutu se základními zásadami trestního práva, ale také s obecnými právními principy. Následně rozebírám důvody pozitivní i negativní motivace osoby, která je spolupracujícím obviněným, tedy snažím se zodpovědět na otázku, proč by měl obviněný chtít být spolupracujícím obviněným. Také se zaměřuji na použití institutu v praxi a interpretaci získaných poznatků, jakož i na stručnou komparaci české právní úpravy s vybranými zahraničními právními úpravami (Spojené státy Americké, Spolková republika Německo a Slovenská republika). Závěrem této kapitoly shrnuji některé limity institutu, na

které upozorňuje odborná literatura, nebo které vyplývají z aplikační praxe a následně formulují návrhy de lege ferenda.

1. Organizovaný zločin

1.1. Pojem organizované kriminality

V souvislosti se společenskými změnami po roce 1989 v Československu a následně po roce 1993 v České republice, začalo docházet k velice výraznému rozvoji organizovaného zločinu a tento fenomén je dodnes pro mnoho lidí jedním ze symbolů devadesátých let minulého století. Protože zkušenosti při boji s organizovanou kriminalitou ukázaly, že právní úprava boje s organizovaným zločinem není v České republice dostatečně účinná¹, začal stát na tuto situaci reagovat a postupně zavádět právní i institucionální nástroje boje s organizovaným zločinem. Pro vyloučení pochybností na tomto místě uvádím, že v celé své diplomové práci používám pojmy organizovaný zločin a organizovaná kriminalita jako synonymní, ačkoliv si jsem vědom toho, že někteří autoři² mezi nimi s různým odůvodněním rozlišují.

Proti organizované kriminalitě je třeba postupovat s maximální razancí, jelikož představuje velkou hrozbu pro postmoderní globalizovanou společnost, které se obávají občané i zákonodárci.³ Její nebezpečí spočívá v širokém spektru škodlivých dopadů, včetně bezprostředního a nepřímého ohrožení života a zdraví lidí, významných majetkových a nemajetkových škod, narušení fungování legálního trhu, infiltrace do státních struktur a vytváření takzvané paralelní společnosti, která operuje mimo dosah kontroly státní moci.⁴

V celém světě existuje nesčetné množství podob organizované kriminality, tudíž není snadné tento fenomén jednoduše definovat. Německý profesor Klaus von Lampe se o to pokusil a shromáždil více než 200 různých definic organizovaného zločinu.⁵ Následně organizovaný zločin popsal slovy: „*Organizovaný zločin je to, co si tak lidé označí*“⁶, čímž vyjadřuje, že

---

¹ VANTUCH, Pavel. K návrhu právní úpravy institutu „korunního svědka“. *Trestněprávní revue*. 2003, č. 3

² Například Cejp a Scheinost tvrdí, že pojem organizovaný zločin obsahuje oproti pojmu organizovaná kriminalita hodnotící přístup a silnější odsouzení tohoto druhu trestné činnosti [viz. CEJP, Martin, SCHEINOST, Miroslav. Co víme o organizovaném zločinu? In: SCHEINOST, Miroslav a kol. *Kriminalita očima kriminologů*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, s. 116.]

³ ŘEHÁČEK Jan. *Mlčeti zlato aneb spoluprací se státním zástupcem k přísnějšímu trestu*. *Trestněprávní revue*, 2016.

⁴ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021.

⁵ VON LAMPE Klaus. *Definitions of Organized Crime*. In: www.organized-crime.de/ [online]. Berlín: Klaus Von Lampe [cit. 23-04-05]. Anglická verze. Dostupné z: <http://www.organized-crime.de/organizedcrimedefinitions.htm#kv1>

⁶ VON LAMPE Klaus. *The Concept of Organized Crime in Historical Perspective*. In: www.organized-crime.de/1999 [online]. Berlín: Klaus Von Lampe [cit. 23-04-05]. Anglická verze. Dostupné z: <http://www.organized-crime.de/lauhtm01.htm>

definovat takto komplexní fenomén je velice nesnadné. Níže se zaměřím na definice organizovaného zločinu od českých autorů.

Podle Gřivny je organizovaná kriminalita „*soustavná a plánovitá trestná činnost, páchaná hierarchicky strukturovanou skupinou osob, mezi nimiž existuje dělba činnosti. Jejím primárním cílem je dosažení zisku.*“⁷

Cejp definuje organizovaný zločin jako: „*opakující se (soustavné) páchání cílevědomě koordinované závažné trestné činnosti (a aktivit tuto činnost podporujících), jehož subjektem jsou zločinecké skupiny nebo organizace (většinou s vícestupňovou vertikální organizační strukturou), a jehož hlavním cílem je dosahování maximálních nelegálních zisků při minimalizaci rizika (zajišťovaného prostřednictvím kontaktů v rozhodovacích společenských strukturách).*“⁸

Tejnská přináší svou syntézu kriminologických definic a definičních znaků a označuje organizovanou kriminalitu jako „*součinnost nejméně tří (fyzických či právnických osob), která je ideologicky neutrální, fungující za účelem dosažení zisku, vykazující konstantní strukturu zahrnující rozdělení úkolů mezi členy, zamýšlenou k fungování po delší nebo neomezenou dobu a založenou nebo existující výhradně či převážně za účelem soustavného a skrytého páchání trestných činů. Za současného splnění nejméně jednoho z následujících alternativních znaků: 1) existence vnitřní disciplíny a systému vnitřní kontroly, 2) užívání násilí a jiných prostředků zastrahování či korupce, 3) praní špinavých peněz, 4) činnost na mezinárodní úrovni, 5) uzavřený charakter.*“⁹

Z těchto definic si dovoluji shrnout pět definičních znaků organizovaného zločinu, o kterých se domnívám, že jsou nejdůležitější:

1. **Soustavná a plánovitá trestná činnost:** Tento znak je základním prvkem definice organizovaného zločinu, protože odráží jeho trvalý a systematický charakter.
2. **Hierarchicky strukturovaná skupina osob s dělbou činnosti:** Tento znak ukazuje na organizovanou povahu skupiny a její schopnost efektivně koordinovat své činnosti.
3. **Primární cíl dosažení zisku:** Tento znak je klíčový, protože motivace zisku je často hlavním důvodem, proč se jednotlivci zapojují do organizovaného zločinu.

---

⁷ GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

⁸ CEJP, Martin. Organizovaný zločin v České republice III. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004, s. 18

⁹ JELÍNEK, Jiří. a kol. Kriminologie. Praha: Leges, 2021.

4. **Cílevědomě koordinovaná činnost:** Tento znak ukazuje na strategickou povahu činností organizovaného zločinu a jejich zaměření na dosažení konkrétních cílů.
5. **Užívání násilí a jiných prostředků zastrašování nebo korupce:** Tento znak odráží metody, které organizovaný zločin používá k dosažení svých cílů a k udržení své pozice.

Z výše uvedených definičních znaků plyne, že organizovaný zločin je poměrně komplexní fenomén, který využívá více forem trestné činnosti k dosahování svých cílů, jeho potírání je nesnadné a vyžaduje existenci více právních i institucionálních nástrojů.

1.2. Formy činnosti organizovaného zločinu v České republice

Formy činnosti organizovaného zločinu, které představují specifické aktivity prováděné organizovanými skupinami, jsou klíčové pro dosažení jejich primárních cílů, jako je kumulace zisku a vlivu. Působnost organizovaného zločinu je zacílena především do oblastí, které nejsou dostatečně kryty legislativním rámcem a kde veřejná moc nedisponuje dostatečnými nástroji k jeho potírání.¹⁰ Aktivity prováděné organizovanými skupinami jsou také často zaměřeny na trhy, kde je jejich potenciální zisk nejvyšší, což zahrnuje zejména nelegální trhy s produkty a službami, jejichž prodej je buď zakázán, jako je například obchod s drogami, nebo přísně regulován, jako je obchod se zbraněmi. Tato orientace na konkrétní trhy je důsledkem strategického rozhodování organizovaných skupin, které se snaží maximalizovat své zisky a minimalizovat rizika spojená s jejich činností. Formy činnosti organizovaných skupin jsou často prováděny systematicky a koordinovaně, s využitím sofistikovaných metod a technik, aby se vyhnuly jakékoliv detekci ze strany státních orgánů.¹¹

Mezi nejrozvinutější formy organizovaného zločinu v České republice v současné době patří podle expertního odhadu: zakládání podvodných a fiktivních firem, praní špinavých peněz, výroba, pašování a distribuce drog, korupce, daňové, úvěrové, pojišťovací a směnečné podvody, kriminalita s využitím komunikačních a informačních technologií, podvody spojené se zneužíváním dotací, zneužití prostředků Evropské unie, organizování nelegální migrace, podvody spojené s nelegálním zaměstnáváním, bankovní podvody, padělání dokumentů, nelegální výroba a pašování alkoholu nebo cigaret, organizování prostituce a obchod se ženami, obchodování se zbožím porušujícím práva k ochranné známce, překupnictví odcizených

---

¹⁰ LICHNOVSKÝ, Vladimír. K některým problematickým aspektům spolupracujícího obviněného. *Kriminalistika*, 2014, č. 4.

¹¹ JELÍNEK, Jiří. a kol. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2021.

předmětů, nezákonný obchod s léky a léčivy, celní podvody, krádeže aut, nelegální dovoz a vývoz nebezpečných odpadů, podvody s platebními kartami, padělání šeků, peněz a mincí.¹²

1.3. Právní nástroje v boji proti organizovanému zločinu

S kontrolou a potíráním organizovaného zločinu se pojí dva problémy. Za prvé je obtížné proniknout do jeho struktur a poznat skutečný rozsah jeho činnosti, protože organizované skupiny jednak operují skrytě a využívají všech dostupných prostředků, aby jejich činnost zůstala neodhalena¹³ a kupříkladu používají korupci státních úředníků jako strategii pro získání předčasného varování před aktivitami bezpečnostních složek,¹⁴ ale také poměrně často páchají organizovaný zločin cizinci¹⁵, takže v odhalování trestné činnosti je pro orgány činné v trestním řízení v tomto ohledu ještě ztíženo o jazykovou bariéru. Druhým zásadním problémem je kolize efektivních nástrojů, které umožňují s organizovanou kriminalitou bojovat, se základními právy obviněných v trestním řízení.¹⁶ Institut spolupracujícího obviněného se dá považovat za jeden z hlavních nástrojů, kterým se český zákonodárce pokouší organizovaný zločin kontrolovat a potírat.

Organizovaný zločin je primárně odhalován a trestán prostřednictvím právních nástrojů trestního práva hmotného a procesního, což odráží jeho závažnost a dopady na právně chráněné zájmy. Kromě toho existuje snaha o potírání organizovaného zločinu pomocí nástrojů finančního práva,¹⁷ nebo správního práva.

Trestní právo hmotné se zabývá jak účastí na organizovaném zločinu, známou jako konspirace, tak samotnou trestnou činností, kterou jednotliví členové skupiny spáchají, která se nazývá realizace.

Samotné sdružování osob do organizovaných zločineckých skupin je postihováno podle trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině.¹⁸ Trestný čin spáchá ten, kdo takovou

---

¹² SCHEINOST Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022, s. 186.

¹³ JELÍNEK, Jiří. a kol. Kriminologie. Praha: Leges, 2021.

¹⁴ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1.

¹⁵ Podle kvalitativního výzkumu činí podíl cizinců na organizovaném zločinu téměř 50 % a jedná se především o Vietnamce, Ukrajince, Rusy a Albánce. [Viz: SCHEINOST Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022.]

¹⁶ JELÍNEK, Jiří. a kol. Kriminologie. Praha: Leges, 2021.

¹⁷ Tamtéž

¹⁸ Viz § 361 tr. zákoníku

skupinu založí, účastní se její činnosti nebo ji podporuje. Ve výkladových ustanoveních trestního zákoníku nalezneme legální definici organizované zločinecké skupiny¹⁹, kdy se jedná o společenství nejméně tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbu činností, které je zaměřeno na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti. Pachatelem trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny je ten, kdo spáchal úmyslný trestný čin jako člen takové skupiny, vědomě se členem takové skupiny stal, nebo spáchal trestný čin v úmyslu takové skupině pomáhat.²⁰

Pachatelé trestných činů páchaných organizovaným způsobem se mohou také sdružovat do tzv. organizovaných skupin, které se od organizovaných zločineckých skupin odlišují tím, že nemusí mít vnitřní organizační strukturu, rozdělení funkcí, dělbu činnosti a zároveň mohou mít výrazně kratší dobu trvání.²¹

Konkrétní trestněprávní aktivity organizovaného zločinu jsou postihovány na základě skutkových podstat tzv. realizačních trestných činů, jako je obchodování s lidmi²², drogové trestné činy²³, trestný čin zkrácení daně, poplatku a jiné podobné povinné platby²⁴, trestný čin podvodu²⁵ a další. Zastírání původu finančních prostředků získaných trestnou činností je postihováno jako trestný čin legalizace výnosů z trestné činnosti²⁶.

Spáchání těchto trestných činů organizovaným způsobem se projevuje při ukládání trestů. U některých skutkových podstat ve zvláštní části Trestního zákoníku je možné nalézt způsob spáchání trestného činu organizovaným způsobem, jako zvláštní znak kvalifikované skutkové podstaty²⁷, což má mj. za důsledek, že pachateli trestného činu, spáchaného tímto způsobem, bude uložen vyšší trest, protože se jedná o společensky škodlivější způsob spáchání takového trestného činu.

Takovým pachatelům, kteří spáchají trestný čin ve prospěch organizované zločinecké skupiny je zvýšena horní hranice trestní sazby o 1/3 a je jim uložen trest v horní polovině takto zvýšené trestní sazby, pokud nejsou dány důvody pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody.

---

¹⁹ Viz § 129 tr. zákoníku

²⁰ Viz § 107 odst. 1 tr. zákoníku

²¹ Viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. č. 11 Tdo 1226/2020

²² Viz § 168 tr. zákoníku

²³ Viz § 283 až 288 tr. zákoníku

²⁴ Viz § 240 tr. zákoníku

²⁵ Viz § 209 tr. zákoníku

²⁶ Viz § 216 tr. zákoníku

²⁷ Viz např. § 205 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku

Takto zvýšená horní hranice může převyšovat i obvyklou horní hranici 20 let, ale nesmí převyšovat horní hranici 30 let při uložení výjimečného trestu odnětí svobody.²⁸

Při odhalování organizovaného zločinu jsou stěžejní nástroje trestního práva procesního. Jediný institut, jehož použití je podmíněno probíhajícím řízením o trestném činu spáchaném organizovaným způsobem, je institut spolupracujícího obviněného,²⁹ o kterém bude blíže pojednáno v dalších kapitolách této diplomové práce. K odhalování organizovaného zločinu je možné použít i další procesní instituty. Jedná se zejména o tzv. operativně pátrací prostředky, mezi které patří předstíraný převod³⁰, sledování osob a věcí³¹, použití agenta³², ale také lze k odhalování organizovaného zločinu použít odposlech a záznam telekomunikačního provozu,³³ nebo institut informátora podle zákona o Policii ČR.³⁴ Pokud jde o právní nástroje boje proti organizovanému zločinu, které nejsou trestněprávní, je třeba zmínit především zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, podle kterého jsou finanční instituce a další subjekty povinny hlásit podezřelé transakce. V určitých případech mají banky také povinnost odložit provedení bankovního příkazu klienta.³⁵ Ve zbytku této kapitoly se budu věnovat dvěma vybraným institutům Trestního řádu, konkrétně odposlech a záznam komunikačního provozu a použití agenta.

1.3.1. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Právní úpravu odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nalezneme v § 88 a § 88a Trestního řádu. Pojmem telekomunikačního provozu se rozumí komunikace s využitím telefonu, telefaxu, mobilního telefonu, vysílačky i jiného telekomunikačního zařízení, včetně zasílání zpráv elektronickou poštou.³⁶ Jde o poměrně kontroverzní institut, neboť při jeho aplikaci je zasahováno do základních práv, které jsou stanovené Listinou základních práv a svobod, zejména se jedná o čl. 13, který stanoví listovní tajemství a tajemství zpráv dopravovaných telefonem a jiným podobným zařízením, nebo čl. 7, který stanoví právo na

---

²⁸ Viz § 108 tr. zákoníku

²⁹ JELÍNEK, Jiří. a kol. Kriminologie. Praha: Leges, 2021.

³⁰ Viz § 158c tr. řádu

³¹ Viz § 158d tr. řádu

³² Viz § 158e tr. řádu

³³ Viz § 88 tr. řádu

³⁴ Viz § 73 Zákona č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky

³⁵ JELÍNEK, Jiří. a kol. Kriminologie. Praha: Leges, 2021.

³⁶ RŮŽIČKA, Miroslav § 88 In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

soukromí. S jeho pomocí ale na druhou stranu lze účinně zjišťovat potřebné informace (nejen) o organizovaném zločinu, které by nebylo možné zjistit jiným způsobem. Zákon stanovuje pravidla pro použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, přičemž tento odposlech zajišťuje pro všechny orgány činné v trestním řízení Policie České republiky v reálném čase³⁷, ale také pravidla pro poskytování údajů o již uskutečněném telekomunikačním provozu (např. lokalita, čas, doba hovoru³⁸), které jsou získávány od provozovatelů telekomunikačních služeb.³⁹

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je možné použít pouze v rámci již zahájeného trestního stíhání. Jsou taxativně stanovené trestné činy, v rámci jejichž vyšetřování je možné tak učinit. Konkrétně se buď může jednat o takový trestný čin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, nebo takový trestný čin, který je explicitně uveden v § 88 odst. 1 Trestního řádu, nebo jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. Získávat informace o uskutečněném telekomunikačním provozu je možné použít u všech úmyslných trestných činů, za které zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, dále u takových trestných činů, které jsou explicitně uvedené v § 88a odst. 1 Trestního řádu anebo u jiných úmyslných trestných činů, k jejichž stíhání zavazuje mezinárodní smlouva.

Nařízení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu provede předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce a policejní orgán je povinen průběžně vyhodnocovat, zda nepominuly důvody k použití odposlechu a pokud ano, je povinen odposlech a záznam telekomunikačního provozu ukončit. Z hlediska odhalování organizovaného zločinu je zajímavé, že pokud se jedná o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí nejméně osm let, který je spáchán organizovanou skupinou, ve prospěch organizované zločinecké skupiny, v řízení o trestném činu účasti na teroristické skupině, není nutné podat osobě, která byla odposlouchávána informací o nařízeném odposlechu, jak by tomu bylo podle § 88 odst. 8 Trestního řádu při trestním řízení, v rámci kterého není odhalován organizovaný zločin.

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je poměrně invazivní prostředek, pokud jde o zásah do práv osob, proti nimž se trestní řízení vede, ale i do práv třetích osob (se kterými

---

³⁷ Viz § 88 tr. řádu

³⁸ RŮŽIČKA, Miroslav § 88 In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

³⁹ Viz § 88a tr. řádu

probíhá komunikace). Proto by mělo k jeho použití docházet především v případech, kdy nelze tyto informace získat jinak a zároveň když existuje předpoklad, že získané skutečnosti budou významné pro probíhající trestní řízení.

1.3.2. Použití agenta

Použití agenta podle § 158e Trestního řádu je jedním z tzv. operativně pátracích prostředků, kterým disponuje Policie České republiky při snahách infiltrovat organizovanou zločineckou skupinu a zjistit relevantní informace k trestné činnosti, kterou taková skupina spáchala, nebo páchá, z přímého zdroje.⁴⁰ Osoba agenta je definovaná v § 158e odst. 2 Trestního řádu, podle kterého je agentem příslušník Policie České republiky, nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, plnící úkoly uložené mu řídicím policejním orgánem. Taková osoba vystupuje pod smyšlenou legendou, resp. zcela jinou věrohodnou osobní totožností⁴¹, má oprávnění provádět hospodářské činnosti, k jejichž výkonu je třeba zvláštního povolení, a v neposlední řadě je oprávněna zastírat příslušnost k Policii České republiky, pokud je to nutné pro úspěšné provedení infiltrace, nebo její osobní ochranu, k čemuž všemu jsou povinny orgány veřejné správy poskytnout bezodkladnou součinnost.

Pro použití agenta je nezbytné, aby byly splněny určité podmínky, mezi které patří zejména to, že musí být vedeno trestní řízení pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody nejméně 8 let, nebo pro taxativně stanovený trestný čin v § 158e odst. 1 Trestního řádu, popřípadě pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. Použití agenta povoluje soudce vrchního soudu na návrh státního zástupce vrchního státního zastupitelství.

Agent musí volit při své činnosti přiměřené prostředky ke splnění úkolu, aby nebyla jiným osobám způsobována újma na jejich právech. Osoba, která je agentem má zaručenou beztrestnost účasti na organizované zločinecké skupině, pomocí zvláštního důvodu beztrestnosti uvedeného ve zvláštní části Trestního zákoníku, pokud se jí účastní s cílem takovou činnost odhalit anebo jejímu spáchání předejít. Nesmí však organizovanou zločineckou skupinu založit, zosnovat, nebo ji řídit.⁴²

---

⁴⁰ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2022. s. 562

⁴¹ RŮŽIČKA, Miroslav § 158e In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

⁴² Viz § 363 tr. zákoníku

2. Spolupracující obviněný a korunní svědek

2.1. Vymezení pojmů spolupracující obviněný a korunní svědek

Institut spolupracujícího obviněného, je institutem českého trestního práva, sloužící k rozkrývání organizovaného zločinu pomocí výpovědi obviněného, který má o této trestné činnosti informace a za sdělení těchto informací je odměněn udělením nižšího trestu. Smyslem institutu je určitá dohoda uzavřená mezi pachatelem trestného činu a státem.⁴³

Jedná se o institut, který byl zaveden do českého právního řádu v roce 2010 a dá se říci, že byl významně inspirován institutem korunního svědka. Předtím, než budou více odlišeny pojmy spolupracujícího obviněného a korunního svědka, je třeba se zaměřit na otázku, jakým způsobem je vlastně korunní svědek v české trestněprávní nauce definován.

Právní slovník za korunního svědka označuje osobu, která je: „*pachatel trestného činu, jemuž byl dán příslib, že nebude stíhán, nebo že bude mírněji potrestán, pokud svou výpovědí usvědčí jiné spolupachatele.*“⁴⁴

Podle Musila se korunním svědkem rozumí: „*spolupachatel trestného činu, nebo účastník na trestném činu, který uzavře s orgány činnými v trestním řízení dohodu o tom, že bude pravdivě vypovídat ve prospěch obžaloby a přispěje tak k odhalení nebo usvědčení jiného spolupachatele (účastníka), a který je za podání takového svědectví státem "honorován" tím, že se mu poskytne privilegium nestíhatelnosti, beztrestnosti, zmírnění trestu nebo zmírnění výkonu trestu, ev. též zvláštní ochrana před pomstou.*“⁴⁵

Z těchto dvou definic je možné vyvodit čtyři základní definiční znaky institutu korunního svědka. Jsou jimi:

1. Pachatel trestného činu nebo účastník na trestném činu
2. Uzavření dohody o pravdivé výpovědi ve prospěch obžaloby
3. Přispění k odhalení nebo usvědčení jiného pachatele
4. Príslib mírnějšího trestu, nebo nepotrestání

---

⁴³ KUCHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva - 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

⁴⁴ PŮRY, František, ŠÁMAL, Pavel. Korunní svědek. In: HENDRYCH, Dušan, a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009.

⁴⁵ MUSIL, Jan. Korunní svědek – ano či ne? (1. díl). Trestní právo, 2003, č. 4

Na základě skutečnosti, že všechny čtyři definiční znaky korunního svědka naplňuje také platná a účinná právní úprava institutu spolupracujícího obviněného v České republice, je možné dovodit, že rozdíl mezi nimi není velký. Jejich vztah vzájemné podobnosti je tedy možné vyjádřit tím způsobem, že spolupracující obviněný je českou variantou korunního svědka,⁴⁶ kdy tuto variantu někteří odborníci označují jako umírněnou.⁴⁷

K nejzásadnějšímu rozdílu mezi korunním svědkem a spolupracujícím obviněným dospějeme jednoduchým jazykovým výkladem názvů těchto institutů, ze kterého plyne rozdílné postavení osob, disponujících těmito statusy, před soudem.

Korunní svědek vystupuje v řízení před soudem v postavení svědka. V obecné rovině se tedy jedná o osobu, která se na organizované trestné činnosti účastnila, ale během vyšetřování této činnosti byla od trestního stíhání osvobozena a získala imunitu, která by měla zajistit, že jeho svědectví nebude ovlivněno jeho vlastním zájmem na obhajobě.⁴⁸

Zatímco spolupracující obviněný vystupuje v řízení před soudem jako obviněný. V tomto případě jde o osobu, která se také účastnila na organizované trestné činnosti, ale během vyšetřování nezískala imunitu od trestního stíhání, nýbrž pouze příslib nižšího trestu za jím spáchané zločiny, či upuštění od potrestání.⁴⁹ U tohoto institutu se uplatní dvojí diskrece, jelikož nejprve státní zástupce rozhoduje o přidělení statusu a následně soud rozhoduje o snížení trestu.⁵⁰

Další rozdíl mezi těmito instituty je možné spatřovat v tom, že korunní svědek bude mít obvykle přísněji stanovené podmínky pro spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, avšak odměnu mu poskytnutou je možné považovat za výhodnější a významnější,⁵¹ neboť se projeví již při hodnocení viny, zatímco benefit pro spolupracujícího obviněného se zpravidla projevuje až při ukládání trestu.⁵²

---

⁴⁶ DRAŠTÍK, Antonín, FENYK Jaroslav a kol. Trestní řád: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2017 [cit. 15. 11. 2023]. Dostupné v Systému ASPI. § 178a.

⁴⁷ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

⁴⁸ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

⁴⁹ MICHORA, Zdeněk. Limity institutu spolupracujícího obviněného. In: Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015.

⁵⁰ GRIVNA, Tomáš. Účinná lítost u korupčních trestných činů. In: Dny práva 2011. Korupce: trestněprávní, kriminologické a kriminalistické aspekty. Brno: Masarykova univerzita, 2011.

⁵¹ KUČHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva - 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

⁵² MICHORA, Zdeněk. Limity institutu spolupracujícího obviněného. In: Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015.

Když bychom se naopak zaměřili na to, co mají tyto instituty společné, jednalo by se o skutečnost, že v české právní realitě jsou oba instituty chápány jako nástroj k odhalování organizovaného zločinu, kdy jejich společným cílem je rozkrýt struktury organizované skupiny, nebo organizované zločinecké skupiny pomocí výpovědí osob, které se na této trestné činnosti v menší míře podílely.⁵³ Z definic organizované skupiny a organizované zločinecké skupiny v českém právním řádu je možné vyvodit, že aplikace institutu připadá v úvahu pouze v řízení se třemi a více pachateli.⁵⁴

Nutno dodat že vztah mezi těmito dvěma instituty podléhá určitému vývoji, neboť v průběhu diskusí při zavádění tohoto institutu do českého právního řádu byl institut spolupracujícího obviněného chápán především jako subsidiární institut pro obviněné, kteří nesplňují všechny nutné podmínky k tomu, aby se stali korunním svědkem, ale přesto jsou ochotni spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení,⁵⁵ oba instituty tedy měly původně existovat paralelně.

Lze tedy výše uvedené shrnout, že instituty spolupracujícího obviněného a korunního svědka se obsahově významně překrývají a obecně je můžeme charakterizovat, jako způsob, výraznějšího zohlednění pravdivého doznání obviněného, který orgánům činným v trestním řízení napomohl rozkrýt struktury organizovaného zločinu.⁵⁶

Nelze si nepovšimnout, že při používání pojmů spolupracující obviněný a korunní svědek nejsou v praxi laická a odborná veřejnost zcela konzistentní. V médiích někdy bývá za korunního svědka označována osoba, která má více informací o obviněných a její výpověď je možné považovat za nejdůležitější důkaz obžaloby,⁵⁷ jindy jsou oba pojmy používány zcela synonymně.⁵⁸ Používání těchto pojmů promiscue je možné sledovat i na Slovensku.⁵⁹

---

⁵³ RŮŽIČKA, Miroslav §178 In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

⁵⁴ ŠIMEK, Filip. Následky vyloučení věci spolupracujícího obviněného ze společného řízení. Trestněprávní revue, 2019, č. 11-12.

⁵⁵ Viz § 306d Návrh právní úpravy institutu korunního svědka, zpracovaný Ministerstvem vnitra ČR č.j. OBP – 1697/CZ-2002 ze dne 22.11.2002

⁵⁶ RŮŽIČKA, Miroslav. §178 In: ŠÁMAL, Pavel. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

⁵⁷ Srov.: JELÍNKOVÁ Adéla, HAVRANOVÁ Christine. Něco za něco? Korunní svědek vraždy seniora změnil výpověď. In: Seznam zprávy [online]. Praha: Seznam zprávy, a.s., 10. 11. 2023 [cit. 24-01-13]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast-5-59-rikal-mi-ze-nevrazdil-korunni-svedek-pripadu-ve-slopnem-zmenil-vypoved-239486>

⁵⁸ Srov.: STRNAD František. Korunní svědek v kauze pražských nemocnic křivě vypovídal, vyplývá z dokumentů In: Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 29. 11. 2022 [cit. 24-01-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/tomas-horacek-lobbista-nemocnice-bulovka-uplacenim-korupce.A221129_172412_domaci_rts

⁵⁹ MICHORA, Zdeněk. Limity institutu spolupracujícího obviněného. In: Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015.

Pokud se na instituty korunního svědka a spolupracujícího obviněného podíváme z hlediska legislativního, tak je možné říci, že institut je možné do právního řádu zakotvit v rovině hmotněprávní, nebo v rovině procesněprávní. V rovině hmotněprávní jako okolnost vylučující trestnost, způsobující zánik trestnosti, okolnost umožňující upuštění od potrestání, snížení trestu pod spodní hranici trestní sazby, polehčující okolnost atd., nebo v rovině procesněprávní jako důvod k přerušení či zastavení trestního stíhání.⁶⁰

2.2. Vývoj institutu korunního svědka

Institut korunního svědka má svůj původ ve Velké Británii a v současnosti je v nějaké podobě používán ve více zemích kontinentálního právního systému (například Německo, Slovensko a Česká republika). Různé státy implementují institut korunního svědka do svých právních řádů odlišnými způsoby, což se projevuje v souboru podmínek pro jeho použití, míře poskytnutých úlev pro spolupracující osobu, nebo v samotném pojmenování institutu.⁶¹

Zavádění tohoto angloamerického institutu do zemí kontinentálního právního systému provázely bouřlivé diskuze, zejména o jeho vhodnosti a potřebnosti. Kongres Mezinárodní společnosti pro trestní právo, který se konal v roce 1999 v Budapešti upozorňoval, že nové instituty určené k potlačování organizovaného zločinu mohou mít nepředvídatelné důsledky a vyslovil se, že za žádných okolností by nemělo docházet k faktické beztrestnosti pachatelů organizovaného zločinu, ale měla by být pouze beztrestnost členství ve zločinecké organizaci, pokud tuto skupinu pachatel opustil před začátkem policejního vyšetřování.⁶² Tyto obavy pramení především z myšlenky, že prominutí sankce za spáchaný trestný čin může být považováno za rozporné s obecnými cíli práva a zásadami morálky, nicméně na druhou stranu neuložení sankce nemusí být považováno za aprobaci protiprávního jednání.⁶³ Obecně je možné snahu o zavedení institutu korunního svědka považovat za součást tzv. racionalizace trestní justice, kterou charakterizujeme jako proces hledání nových metod pro řešení trestních případů, coby alternativy k tradičnímu trestnímu řízení.⁶⁴

---

⁶⁰ KUČHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva - 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

⁶¹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In: Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

⁶² KARABEC, Zdeněk. Mezinárodní aspekty boje proti organizovanému zločinu. Kriminální věda, 2004, č. 4

⁶³ BOUDA, Zbyněk. Účinná lítost, spolupracující obviněný, program shovívavosti – obdobné instituty na cestě k efektivnějšímu právu? Časopis pro právní vědu a praxi. 2009, č. 3

⁶⁴ ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012.

Určité kořeny institutu korunního svědka je možné vysledovat již ve starověkém Řecku, kde byli beztrestností odměňováni informátoři, kteří poskytli státu pravdivé informace v případech velezrady. Pokud se jejich informace ukázala jako nepravdivá, sankcí pro ně bylo odsouzení k smrti.⁶⁵

Samotný institut korunního svědka vznikl ve Velké Británii ve středověku, kdy byl používán pro usvědčení pachatelů těžkého zločinu. Korunní svědek mohl obvinít své spolupachatele a podat svědectví o zločinu. Pokud došlo k usvědčení jeho spolupachatelů, byl korunní svědek poslán do vyhnanství, čímž dostal svým způsobem milost, neboť jej stihl mírnější trest než jeho spolupachatele. Ovšem v případě, kdy se ukázaly informace poskytnuté korunním svědkem jako nepravdivé, byl korunní svědek popraven. V 17. století byl v Anglii zaveden systém odměn pro informátory, který byl financován z pokut, které platili státu odsouzení pachatelé. V 18. století se korunní svědek mohl dohodnout se soudem a získat imunitu. Ovšem pouze v případě, že usvědčil alespoň dva spolupachatele vážných trestných činů.⁶⁶ Ve druhé polovině 19. století je doloženo používání institutu korunního svědka v Prusku a Holštýnsku.⁶⁷ Teprve koncem 20. století došlo k přizpůsobení tohoto institutu pro vyšetřování nejzávažnější organizované kriminality a terorismu.⁶⁸ V USA se využití institutu korunního svědka rozšířilo v období po zavedení prohibice v souvislosti s rozmachem organizovaného zločinu a v souvislosti s bojem proti bolševismu po 1. sv. válce⁶⁹ a poté v 70 letech 20. století v boji proti členům gangu Cosa Nostra.⁷⁰

Český výraz “korunní svědek” je překladem z anglického “crown witness”.⁷¹ V britském trestním právu se taková osoba historicky označovala také jako “approver”⁷² nebo lidově “king’s (queen’s) evidence”.⁷³ Tento termín se může vztahovat jak na svědka vypovídajícího

---

⁶⁵ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In: Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

⁶⁶ Tamtéž

⁶⁷ SPRINGER, Paul. Korunní svědek v právní úpravě SRN a návrh nové úpravy v ČR. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003.

⁶⁸ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

⁶⁹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In: Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

⁷⁰ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. In: Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017.

⁷¹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. In: Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

⁷² Approver. In: Blackův právní slovník. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993, s. 105

⁷³ King’s (Queen’s) evidence. In: Blackův právní slovník. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993, s. 802

ve prospěch obžaloby, tak na hlavní důkaz podporující obžalobu,⁷⁴ takzvanou korunu důkazů⁷⁵, což může být v důsledku poněkud matoucí. V trestní právu Spojených států amerických se používá podobný termín “state’s evidence”, známý také jako “flip”⁷⁶ a v Německu se tento institut nazývá “Kronzeuge”.⁷⁷

2.3. Vývoj institutu spolupracujícího obviněného v ČR

První konkrétní snahy o zavedení institutu korunního svědka v České republice lze datovat do roku 2002, kdy odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra ČR v paragrafovém znění připravil a následně Ministerstvo vnitra spolu s Ministerstvem spravedlnosti předložilo k připomínkovému řízení návrh⁷⁸ na zakotvení institutu korunního svědka.⁷⁹

Tento návrh byl připraven mimo jiné v návaznosti na přijetí Rezoluce Rady Evropské unie č. 49Y0111(01), ze dne 20. 12. 1996 o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu. Rezoluce vyzývá státy, aby přijaly vhodná opatření ke spolupráci jednotlivců, kteří byli členy organizovaných struktur, při soudním řízení. Přípravu návrhu je ale také možné považovat jako reakci státu na čl. 26 Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, přijaté v Palermu v prosinci 2000, podle kterého mají státy přijmout opatření k povzbuzení osob ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení při odhalování organizovaného zločinu.

Součástí výše uvedeného návrhu z roku 2002 bylo rozdělení procesu udělování beztrestnosti korunnímu svědkovi na dvě fáze. Nejprve mělo být této osobě, která spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, trestní stíhání dočasně přerušeno a po splnění dalších (poměrně přísných) podmínek zastaveno. Nedílnou součástí návrhu byl i ve vztahu ke korunnímu svědkovi subsidiární institut spolupracujícího obviněného, jakožto osoby, která nesplňuje všechny podmínky pro dočasné přerušování trestního stíhání, ale taktéž je ochotna spolupracovat

---

⁷⁴ MUSIL, Jan. Korunní svědek – ano či ne? (1. díl). *Trestní právo*, 2003, č. 4

⁷⁵ ŠÁMAL, P. Nad institutem korunního svědka. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003

⁷⁶ Turn state’s evidence. In: Legal Information Institute. [online]. New York: Cornell Law School, 2010. [cit 23-10-15]. Anglická verze. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/turn_states_evidence

⁷⁷ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

⁷⁸ Návrh zpracovaný Ministerstvem vnitra ČR č.j. OBP – 1697/CZ-2002 ze dne 22.11.2002

⁷⁹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

s orgány činnými v trestním řízení. V případě, že nebylo trestní stíhání zahájeno, měl mít státní zástupce možnost dočasně odložit trestní stíhání osoby podezřelé z trestného činu.

Nakonec ale tento návrh nebyl přijat. Proti návrhu měla odborná veřejnost řadu výhrad. Zejména šlo o výhrady, že je institutem korunního svědka zasahováno do zásad oficiality a legality, nebo že je aplikace institutu možná jen při spáchání zvláště závažných zločinů a zároveň že pachatel zvláště závažného zločinu nebude vůbec trestně stíhán. Jako problematické bylo dále uváděno, že se pachatel měl doznat k veškeré jím spáchané trestné činnosti a že také nebyla řešena situace mnohosti korunních svědků.⁸⁰

V následujících letech bylo předloženo několik návrhů zákonů, které měly zavést institut korunního svědka do českého právního řádu. Návrh předložený skupinou poslanců v roce 2004 vycházel z polské právní úpravy a byl dokonce již schválen parlamentem, avšak prezident republiky jej vetoval. V Poslanecké sněmovně se poté již nenašlo dostatek poslanců pro přehlasování veta prezidenta republiky, takže návrh nebyl schválen.⁸¹ Dne 11. 5. 2005 schválila poslanecká sněmovna na své 44. schůzi návrh na vytvoření právní úpravy institutu korunního svědka, Senát ale tento návrh posléze zamítnul.⁸²

Institut spolupracujícího obviněného byl do českého právního řádu definitivně zakotven až zákonem č. 41/2009 Sb., zákon o změně některých zákonů v souvislosti s přijetím trestního zákoníku, s účinností od 1. 1. 2010. Touto novelou trestního řádu vznikl § 178a Trestního řádu, který je jádrem současné úpravy institutu spolupracujícího obviněného a podle umístění v trestněprocesním kodexu je zřejmé, že se jedná o institut použitelný především v přípravném řízení. Dle důvodové zprávy k tomuto zákonu je zaveden institut spolupracujícího obviněného, nikoliv korunního svědka, protože „*udělení imunity před podáním obžaloby*“, jak je institut korunního svědka v důvodové zprávě nazýván, by představovalo přílišný zásah do zásad legality a oficiality trestního řízení, ale také by došlo k zásadnímu zásahu do principu rovnosti před zákonem.⁸³

---

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012.

⁸² VANTUCH, Pavel. Institut spolupracujícího obviněného a návrh na jeho novelizaci. Trestní právo, č. 10, 2011.

⁸³ Srov. Bod 29. Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., novela trestního zákoníku, sněmovní tisk č. 411/0 [online]. 2011 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=411&CT1=0>

Vláda České republiky na svém jednání 11. 1. 2010 schválila vládní návrh zákona o protikorupčních opatřeních⁸⁴, který měl mimo jiné zavést institut korunního svědka do českého právního řádu. Mělo se jednat, podobně jako v návrhu z roku 2002 o dvě procesní fáze, tedy nejprve přerušení trestního stíhání a následné zastavení trestního stíhání, pokud pro předestřený postup jsou splněny poměrně přísné podmínky v návrhu uvedené. Návrh zákona byl schválen Poslaneckou sněmovnou, ale Senát jej 23. 6. 2010 zamítl.

Novela trestního řádu provedená zákonem č. 193/2012 Sb. s účinností od 1. 9. 2012 vložila do § 178a Trestního řádu nový odstavec 2, který přináší státnímu zástupci možnost navrhnout soudu upuštění od potrestání pro spolupracujícího obviněného. Zároveň upravila možnost označení obviněného jako spolupracujícího také v řízení o zločinu, tedy nikoliv už pouze v řízení o zvláště závažném zločinu a také snížila význam toho, jak velkou měrou pomohl obviněný zabránit pokusu nebo dokonání takového trestného činu. Tato novela měla za cíl zvýšit aplikační rozsah institutu a jeho využívání v praxi.

Dosud poslední novela provedená zákonem č. 333/2020 Sb., s účinností od 1. 10. 2020 umožnila použití institutu spolupracujícího obviněného i v dohodě o vině a trestu a přidala k § 178a Trestního řádu nový odstavec 4, podle kterého je spolupracující obviněný povinen podat pravdivou výpověď ve prospěch odhalení organizovaného zločinu i po skončení jeho trestního stíhání. Součástí novely je i nový důvod pro obnovu řízení, pokud spolupracující obviněný tento závazek poruší.⁸⁵

2.4. Platná a účinná právní úprava v České republice

Jádro současné úpravy institutu spolupracujícího obviněného nalezneme v zákoně č. 141/1961 Sb., zákon o trestním řízení soudním, konkrétně v § 178a, který je uvozen rubrikou „Spolupracující obviněný.“ Toto ustanovení je systematicky zařazeno v hlavě desáté Trestního řádu, která upravuje přípravné řízení, respektive v oddílu sedmém, který se nazývá podání obžaloby státním zástupcem.

Podle § 178a Trestního řádu může státní zástupce označit obviněného jako spolupracujícího a to buď v obžalobě, nebo v dohodě o vině a trestu, pokud takový obviněný splní několik

---

⁸⁴ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o protikorupčních opatřeních, sněmovní tisk č. 1015/0 [online]. 2010 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=1015&CT1=0>

⁸⁵ Srov. § 277 an. tr. řádu

podmínek. Obviněný musí především oznámit státnímu zástupci významné skutečnosti, které mohou přispět k odhalení organizovaného zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve prospěch organizované zločinecké skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou, nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny a následně tyto skutečnosti pravdivě a úplně vyložit ve výpovědi před soudem. Dále se obviněný musí doznat ke zločinu, pro který je trestně stíhán. Toto doznání musí být svobodné, vážné a určité, o čemž nesmí existovat důvodné pochybnosti. Další podmínkou je výslovný souhlas obviněného, že souhlasí s označením své osoby za spolupracujícího obviněného. Po splnění výše uvedených podmínek musí ještě státní zástupce považovat označení obviněného jako spolupracujícího za potřebné, přičemž přihlédne k povaze trestného činu, který pomáhá obviněný objasnit a také k povaze trestného činu, ke kterému se obviněný doznal. Státní zástupce může v obžalobě navrhnout upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného. V § 178a odst. 2 Trestního řádu jsou stanoveny konkrétní podmínky za kterých může toto státní zástupce navrhnout. Jmenovitě nesmí spolupracující obviněný spáchat trestný čin, který je závažnější, než zločin, k jehož objasnění přispěl, podílet se na spáchání takového trestného činu jako organizátor nebo návodce, nesmí jím způsobit úmyslně těžkou újmu na zdraví, nebo smrt a nesmí být dány podmínky pro mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody podle § 59 Trestního zákoníku. I po splnění výše uvedených podmínek, musí státní zástupce považovat navržení upuštění od potrestání za nezbytné, přičemž posuzuje zejména následující: povahu a závažnost trestného činu, ke kterému se obviněný doznal, v porovnání s povahou a závažností trestného činu, k jehož odhalení se obviněný zavázal, dále míru, k jaké může spolupracující obviněný přispět při objasňování zločinu, dále význam jeho výpovědi s ohledem na ostatní důkazy, jeho osobu a okolnosti případu, tedy jak se obviněný podílel na spáchání trestného činu k jehož objasnění se zavázal a jaké následky svým jednáním způsobil. Samotnému označení za spolupracujícího obviněného předchází výslech obviněného státním zástupcem, v rámci kterého musí být obviněný poučen o svých právech a o podstatě označení za spolupracujícího obviněného, jakož i o povinnosti setrvat na svém doznání a dodržet závazek pravdivé a úplné výpovědi. Jelikož se může stát, že trestní stíhání spolupracujícího obviněného skončí dříve, než trestní stíhání ve věci k jejímuž objasnění se zavázal, má spolupracující obviněný povinnost dodržet své závazky a setrvat na svém doznání. Pokud by spolupracující obviněný své závazky nedodržel a na svém doznání nesetřval, může být pro něj důsledkem obnova řízení v jeho neprospěch.

Hmotněprávní důsledky, aplikace institutu spolupracujícího obviněného v rámci trestního řízení, jsou uvedeny zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, konkrétně v hlavě páté, dílu

druhém. Hlavní důsledkem aplikace institutu spolupracujícího obviněného je možnost poskytnutí různých benefitů ve prospěch obviněného při ukládání trestu. Tyto benefity jsou poskytnuty v řízení před soudem po posouzení konkrétního případu orgány činnými v trestním řízení.

Nejvýznamnějším možným benefitem pro spolupracujícího obviněného je možnost státního zástupce navrhnout v obžalobě upuštění od potrestání, k čemuž jsou stanovené podmínky jak v § 178a Trestního řádu, tak v § 46 Trestního zákoníku. Konkrétně soud přezkoumá, zda jsou podmínky naplněny a následně od potrestání obligatorně upustí. Velice podobným postupem je možné podmíněně upustit od potrestání s dohledem, pokud soud podle § 48 odst. 1 Trestního zákoníku považuje za nutné po stanovenou dobu sledovat chování pachatele. Další z palety možností úlev pro spolupracujícího obviněného je individualizace trestu pomocí mimořádného snížení trestu odnětí svobody, což je blíže specifikováno v § 58 odst. 5 Trestního zákoníku. Soud obligatorně sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby takovému spolupracujícímu obviněnému, který splní své závazky podle § 178a odst. 1 Trestního řádu a pokud podal v přípravném řízení i v řízení před soudem výpověď o skutečnostech, které mohou významně přispět k objasnění trestného činu, k jehož objasnění se zavázal. Soud přitom musí vzít v úvahu i další podmínky v § 58 odst. 5 Trestního řádu, avšak není vázán limitem v § 58 odst. 4 Trestního řádu. V případech, kdy soud nevyužije výše uvedené úlevy, může přihlídnout při ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému jako k polehčující okolnosti podle § 41 písm. m) Trestního zákoníku, pokud taková osoba přispěla k objasňování trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou, nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Poslední možností, jak může soud individualizovat trest při ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému je přihlídnutí při stanovení druhu a výměry trestu podle § 39 odst. 1. Trestního zákoníku, kdy při ukládání trestu soud přihlídně k tomu, jak významným způsobem spolupracující obviněný přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou, nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

Právní ustanovení podstatná pro aplikaci institutu spolupracujícího obviněného v trestním řízení je možné nalézt také v některých dalších právních předpisech, zejména v zákoně č. 137/2001 Sb., zákon o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením, který upravuje poskytování zvláštní ochrany a pomoci mimojiné právě také spolupracujícím obviněným. Ochranu spolupracujícího obviněného je možné také realizovat v režimu zákona č. 273/2008 Sb., zákon o Policii České republiky. V případě, že je jsou u spolupracujícího

obviněného dány důvody vazby, nalezneme právní úpravu výkonu vazby v zákoně č. 293/1993 Sb., zákon o výkonu vazby a v případě, že je spolupracující obviněný odsouzen k trestu odnětí svobody, je nalezneme právní v zákoně č. 169/1999 Sb., zákon o výkonu trestu odnětí svobody. Okrajově se problematiky spolupracujícího obviněného také dotýká právní úprava uvedená v zákoně č. 283/1993 Sb., zákon o státním zastupitelství.

3. Aplikace institutu spolupracujícího obviněného

3.1. Iniciativa k použití institutu

V procesu aplikace institutu spolupracujícího obviněného je prvním navenek projeveným krokem vyjádření vůle k použití tohoto institutu. Obecně je možné říci, že tento projev vůle může vzejít buď ze strany orgánů činných v trestním řízení, nebo ze strany obviněného, respektive v praxi častěji ze strany obhájce tohoto obviněného.⁸⁶

Je možné očekávat, že v mnoha případech přijde tato iniciativa především ze strany orgánů činných v trestním řízení, které se mohou vzhledem k charakteru trestné činnosti utajované organizovanými zločineckými skupinami nacházet v důkazní nouzi⁸⁷ a vytipují si pro nabídku statusu spolupracujícího obviněného takové obviněné, kteří by na základě dosavadních poznatků orgánů činných v trestním řízení mohli disponovat informacemi potřebnými pro další vyšetřování.

Z principu rovnosti před zákonem lze usuzovat, že policejní orgán by měl poučit každého obviněného, proti kterému je vedeno řízení o zločinu spáchaném organizovanou skupinou, ve spojení s organizovanou skupinou, nebo ve prospěch organizované skupiny, na možnost využití institutu spolupracujícího obviněného. Toto poučení by mělo proběhnout již při výslechu policejním orgánem, aby se obviněný mohl rozhodnout, zda má zájem institut spolupracujícího obviněného využít.⁸⁸ Podle některých autorů by měly orgány činné v trestním řízení pravdivě sdělovat zda a jaké skutečnosti mohou významně přispět k objasnění trestné činnosti.⁸⁹ Domnívám se ale, že toto bude vždy záviset na vyšetřovací taktice v konkrétním případě, protože obviněný může v určitých situacích disponovat více užitečnými poznatky, než si v danou chvíli dovedou orgány činné v trestním řízení představit, tudíž nemusí být vždy zcela praktické, aby policejní orgán dopředu vytyčil rozsah požadovaných informací.

V případě, že má obviněný zájem stát se spolupracujícím obviněným, může tento záměr oznámit policejnímu orgánu při výslechu a rovnou uvést podstatné informace, nebo sám či

---

⁸⁶ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., novela trestního zákoníku, sněmovní tisk č. 411/0 [online]. 2011 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=411&CT1=0>

⁸⁸ NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

⁸⁹ ŘEHÁKOVÁ, Nikol. Úskalí právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného v praxi. In: Právní prostor [online]. Praha: Atlas Consulting spol s.r.o., 2023 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/uskali-pravni-upravy-institutu-spolupracujiciho-obvineneho-v-praxi>

prostřednictvím svého obhájce formulovat žádost státnímu zástupci. Zákon nestanoví náležitosti této žádosti, avšak obviněný by měl alespoň naznačit jakými informacemi disponuje, aby se mohl státní zástupce rozhodnout, zda uskuteční výslech potenciálního spolupracujícího obviněného, nebo ne.⁹⁰

V praxi mohou obvinění požadovat po státní zástupci neformální stanovisko, zda by byly informace, které se chystají poskytnout dostatečné k přiznání statusu spolupracujícího obviněného.⁹¹ Tento postup ale vnímám jako rizikový, neboť státní zástupce nemůže dobře posoudit kvalitu informací, které se mu chystá obviněný poskytnout, dokud mu je obviněný neposkytne a obviněný bude z obavy, že mu status spolupracujícího obviněného nemusí být přiznán, nejdříve poskytovat informace velmi zobecněné. S ohledem na výše uvedené se domnívám, že státní zástupce by žádné neformální stanovisko poskytovat neměl a měl by vyslechnout obviněného vždy, pokud jej obviněný osloví s tím, že má zájem se stát spolupracujícím obviněným.

3.2. Postup orgánů činných v trestním řízení

Chronologicky první zákonem upravenou fází postupu státního zástupce je výslech obviněného podle § 178a odst. 3 Trestního řádu, který musí provést výhradně státní zástupce. Předtím, než státní zástupce provede výslech obviněného, musí jej řádně poučit o jeho právech, o podstatě označení za spolupracujícího obviněného, o povinnosti setrvat na svém doznání a dodržet závazky uvedené v § 178a odst. 1 Trestního řádu, o tom, že pokud obviněný poruší své závazky, nebude dále považován za spolupracujícího obviněného.⁹² Pokud jsou po tomto výslechu splněny všechny zákonné podmínky, které rozeberu níže, může státní zástupce označit obviněného v obžalobě, nebo v dohodě o vině a trestu jako „spolupracujícího obviněného“.

Obviněný, který splňuje všechny požadavky pro získání statusu a neuzavře se státním zástupcem dohodu o vině a trestu, nemá jistotu, že mu byl tento status udělen, dokud mu není doručena obžaloba. Doba mezi koncem výslechu státním zástupcem, kde se obžalovaný přiznal a poskytnul informace proti ostatním, a okamžikem, kdy se obžalovaný dozví, že mu byl udělen

---

⁹⁰ NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

⁹¹ ŘEHÁČEK Jan. Mlčeti zlato aneb spoluprací se státním zástupcem k přísnějšímu trestu. Trestněprávní revue, 2016.

⁹² RŮŽIČKA, Miroslav §178 In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

status spolupracujícího obžalovaného, může trvat týdny nebo měsíce a tato nejistota může být pro obžalovaného psychicky velmi náročná.

Od 1. 10. 2020 je možné, aby spolupracující obžalovaný uzavřel se státním zástupcem dohodu o vině a trestu. Tato možnost je pro obžalované více motivující, protože jim přináší nejen daleko větší jistotu statusu spolupracujícího obviněného, ale také zcela jasnou představu, jaký trest jim bude uložen.⁹³ Toto řešení ale může být pro obviněného i nevýhodné, zejména v situaci, kdy on uzavře dohodu o vině a trestu, ale ostatní obvinění budou následně v hlavním líčení zproštěni obžaloby. Naopak jeho výhodou je kromě jistoty trestu také rychlost ukončení věci, neboť lze očekávat, že rozkrývání organizované skupiny bude trvat delší čas. Rychlejší vyřízení věci zároveň znamená nižší náklady obviněného na obhajobu.⁹⁴

V obžalobě je obviněný označen jako „spolupracující obviněný“ na samostatném odstavci, který je zařazen za osobními údaji obviněného a odkazuje na § 178a odst. 1 Trestního řádu, resp. § 178 odst. 2 Trestního řádu, pokud státní zástupce zároveň navrhuje upuštění od potrestání podle § 46 odst. 2 Trestního zákoníku.⁹⁵

V řízení před soudem je spolupracující obviněný povinen podat úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny.⁹⁶ To platí i v případě, kdy je projednání jeho věci vyloučeno do samostatného řízení a vystupuje v jiném, věcně souvisejícím řízení v postavení svědka.⁹⁷ Pokud spolupracující obviněný dodrží tento závazek, bude následně při ukládání trestu jeho spolupráce zohledněna tím, že mu soud po zvážení všech okolností významných pro aplikaci institutu⁹⁸ uloží nižší (nebo dokonce žádný) trest. Soud ale označením obviněného v obžalobě za spolupracujícího není vázán a samostatně přezkoumává podmínky pro udělení statusu a nemusí jej obviněnému přiznat, například v situaci, kdy byla osoba označena jako spolupracující obviněný organizátorem zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, nebo se

---

⁹³ MULÁK, Jiří, PROVAZNÍK, Jan. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. Bulletin advokacie, 2022

⁹⁴ KUČERA, Jakub. Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. Trestněprávní revue, 2021, č. 2.

⁹⁵ Viz čl. 60 odst. 5 Pokyn obecné povahy Nejvyššího státního zástupce o postupu státních zástupců v trestním řízení č. 9/2019

⁹⁶ Viz § 178a odst. 1 písm. a) tr. řádu

⁹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018

⁹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015

významně se podílel na jeho páčání a výrazně participoval na výtěžku z něj získaného.⁹⁹ Problematika ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému bude více rozebrána dále.

V případě, že by spolupracující obviněný před soudem úplnou a pravdivou výpověď nepodal, porušil by tím své závazky. Podle zákona¹⁰⁰ je sankcí, že obviněný nebude dále považován za spolupracujícího obviněného. Pokud se k tomuto kroku soud chystá, tak musí spolupracujícího obviněného včas upozornit, neboť tento má právo znát v průběhu řízení právní náhled soudu na jeho status. Obviněný, který by měl status spolupracujícího obviněného ztratit, má právo na zachování možností procesní ochrany.¹⁰¹

Jelikož může trestní řízení ostatních osob, jejichž organizovanou trestnou činnost pomáhal spolupracující obviněný odhalit, probíhat i po skončení jeho trestního řízení, je tento povinen s orgány činnými v trestním řízení spolupracovat i nadále a pomoci jim objasnit organizovaný zločin svou úplnou a pravdivou výpovědí. V tomto řízení vystupuje spolupracující obviněný jako svědek, tudíž je možné jej donucovat k výpovědi předvedením, nebo uložením pořádkové pokuty, za určitých okolností ale může taková osoba odmítnout vypovídat.¹⁰² Zároveň v případě, kdy spolupracující obviněný nepodá úplnou a pravdivou výpověď, může být sankcionován také tím, že státní zástupce podá návrh na povolení obnovy řízení v neprospěch obviněného.¹⁰³

3.2.1. Podmínky pro přiznání statusu

Aby mohl být obviněný označen v obžalobě nebo v návrhu na schválení dohody o vině a trestu za spolupracujícího, musí být splněno šest hlavních podmínek plynoucích z § 178a Trestního řádu, které budou rozebrány níže.

---

⁹⁹ Viz Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 2 To 66/2016

¹⁰⁰ Viz §178a odst. 3 tr. řádu

¹⁰¹ Viz Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 3525/16

¹⁰² ŠIMEK, Filip. Následky vyloučení věci spolupracujícího obviněného ze společného řízení. *Trestněprávní revue*, 2019, č. 11-12.

¹⁰³ Podle §178a odst. 3 tr. řádu ve spojení s § 280 odst. 2 tr. řádu

3.2.1.1. Řízení o zločinu

Institut spolupracujícího obviněného je možné použít pouze v řízení o zločinu, tedy takovém úmyslném trestném činu, za který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby více než pět let.¹⁰⁴

Když byl institut spolupracujícího obviněného zaveden v roce 2010 do českého práva, bylo možné jej použít pouze v řízení o zvláště závažném zločinu. Poměrně brzy ale došlo k jeho novelizaci¹⁰⁵ a rozšíření aplikačního rozsahu tohoto institutu na všechny zločiny. Podle důvodové zprávy¹⁰⁶ byly důvody tohoto rozšíření dva. Jednak dosavadní nízké využití institutu a zároveň snaha postihnout i závažná korupční jednání. Výše předestřené zdůvodnění bylo kritizováno některými odborníky, že velkou část trestných činů, které lze považovat za korupční, bylo možné postihovat podle dosavadní právní úpravy.¹⁰⁷ Navíc podle názoru expertů korupce páchaná organizovanými zločineckými skupinami zůstává meziročně na podobné úrovni.¹⁰⁸ Nedá se tedy říci, že by proklamovaný cíl novelizace byl naplněn a že by díky novelizaci institutu spolupracujícího obviněného byly v České republice lépe odhalovány a postihovány závažná korupční jednání.

3.2.1.2. Informace od obviněného o organizovaném zločinu

Obviněného státní zástupce vyslechne, aby od něj získal informace o skutečnostech, které jsou způsobilé významně přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s takovou skupinou, nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.¹⁰⁹ Toto oznámení není možné učinit formou podání podle § 59 odst. 1. Trestního řádu, obviněného je třeba vždy vyslechnout.¹¹⁰

Význam sdělených skutečností k objasnění zločinu posuzuje státní zástupce v kontextu ostatních důkazů v daném případě. Při vyhodnocování výpovědi spolupracujícího obviněného, zejména její pravdivosti je třeba, aby státní zástupce postupoval velmi obezřetně, neboť existuje

---

¹⁰⁴ viz § 14 odst. 3 tr. zákoníku

¹⁰⁵ Tato novelizace byla provedena zákonem č. 193/2012 Sb.

¹⁰⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., novela trestního řádu, sněmovní tisk č. 510/0 [online]. 2012 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>

¹⁰⁷ LICHNOVSKÝ V. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK J. (ed.) Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty). Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

¹⁰⁸ SCHEINOST Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022

¹⁰⁹ Viz § 178a odst. 1 písm. a) tr. řádu

¹¹⁰ RŮŽIČKA, Miroslav §178 In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

významné riziko účelovosti takové výpovědi, tedy že bude takový obviněný lhát v neprospěch ostatních členů organizované (zločinecké) skupiny. Ústavní soud k tomuto judikoval, že: *"Aplikace procesního institutu spolupracujícího obviněného musí být podrobena velmi přísným nárokům. Proces hodnocení věrohodnosti výpovědi spolupracujícího obviněného musí být mimořádně pečlivý; musí být posouzeny mj. jeho osobnostní rysy, jeho motivace ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení a souladnost jeho výpovědi s ostatními důkazy shromážděnými ve věci."*¹¹¹ Důvody pro lživou výpověď mohou být konkrétně například snaha zavděčit se soudu a dokázat, že si skutečně zaslouží zmírnění trestu, pokus svalit vinu na spolupachatele, touha vyřídit si se spolupachatelem staré účty, nebo snaha o oslabení zločinecké konkurence.¹¹² Pokud by však spolupracující obviněný lhal, vystavuje se riziku trestního stíhání za trestný čin křivé výpovědi. Podle Nejvyššího soudu je výpověď spolupracujícího obviněného standardním důkazním prostředkem, který však nesmí stát osamoceně.¹¹³ Ačkoliv je na místě při výpovědi spolupracujícího obviněného určitá obezřetnost, je třeba vnímat, že ani výpověď „běžného“ obviněného, popřípadě obžalovaného nemusí být zcela věrohodná, přesto je ale zcela běžně používaným důkazním prostředkem.¹¹⁴

3.2.1.3. Doznání obviněného

Jedním z klíčových aspektů udělení statusu spolupracujícího obviněného je požadavek, aby se obviněný doznal k činu, pro který je stíhán. Toto doznání musí být učiněno svobodně, vážně a určitě, což znamená, že obviněný musí své přiznání učinit dobrovolně, bez jakéhokoli vnějšího nátlaku nebo manipulace. Důležitou součástí tohoto procesu je také to, že nesmí existovat žádné důvodné pochybnosti o pravdivosti a autentičnosti doznání. To znamená, že musí být jasné, že obviněný skutečně porozuměl důsledkům svého doznání a že jeho doznání odpovídá skutečnosti. Zároveň platí, že doznání obviněného musí být podloženo dalšími důkazy a nezabývá orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat všechny podstatné okolnosti případu.¹¹⁵

---

¹¹¹ Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13

¹¹² MUSIL, Jan. Jsou námitky vznášené proti institutu korunního svědka oprávněné. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012

¹¹⁴ KUČHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva - 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

¹¹⁵ Viz § 2 odst. 5 tr. řádu

3.2.1.4. Souhlas s označením za spolupracujícího obviněného

V procesu označení obviněného za spolupracujícího v obžalobě nebo v dohodě o vině a trestu je dalším nezbytnou podmínkou souhlas obviněného s tímto označením. Tento souhlasný projev vůle musí být obviněným jasně vyjádřen a zaznamenán v protokolu o výslechu obviněného, jeho konkrétní formu ale zákon nestanovuje.¹¹⁶

Před samotným výslechem státní zástupce obviněného poučí o podstatě označení za spolupracujícího obviněného a důsledcích případného porušení závazku podat úplnou a pravdivou výpověď před soudem. Zmiňované poučení je nezbytné k tomu, aby obviněný plně porozuměl důsledkům svého rozhodnutí a mohl tak učinit informované rozhodnutí.

3.2.1.5. Povinnost dodržet závazky spolupracujícího obviněného

Obviněný se zavazuje podat úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které jsou způsobilé významně přispět k odhalení zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny a setrvat na svém doznání. Zákon neupravuje formu tohoto závazku, je ale zřejmé, že musí být učiněn při výslechu státním zástupcem.¹¹⁷ Tím, že konkrétní podoba tohoto závazku není upravena v zákoně, může docházet k rozdílnému postupu státních zástupců.¹¹⁸

V případě, kdy obviněný tento závazek poruší a nebude před soudem vypovídat úplně a pravdivě, je sankcionován ztrátou statusu spolupracujícího obviněného. V Trestním řádu je výslovně uvedeno, že „nebude dále považován za spolupracujícího obviněného“,¹¹⁹ což je možné považovat za problematické pro absenci přesného procesního postupu. Podle Nejvyššího soudu pro ztrátu statusu spolupracujícího obviněného není dostačující návrh státního zástupce před soudem, aby obviněný nebyl dále posuzován jako spolupracující obviněný. Státní zástupce toto sice může navrhnout, avšak klíčový je postup soudu, který když dojde k předběžnému závěru, že obviněnému nebude status spolupracujícího obviněného přiznán, měl by jej nejpozději před vynesením rozsudku na tuto skutečnost upozornit a pokud o to takový obviněný požádá, tak mu poskytnout lhůtu alespoň pěti pracovních dní k přípravě obhajoby a odročit

---

¹¹⁶ NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

¹¹⁷ Tamtéž

¹¹⁸ BRÁZDOVÁ, Věra. Institut korunního svědka z pohledu praxe státního zastupitelství. In: Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 61.

¹¹⁹ Viz §178a odst. 3 in fine tr. řádu

hlavní líčení. Kdyby tento postup soud nedodržel, jednalo by se o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) Trestního řádu.¹²⁰

3.2.1.6. Úvaha státního zástupce

Poslední podmínkou k udělení statusu je uvážení státního zástupce o potřebnosti udělení statusu. Státní zástupce při aplikaci této své diskreční pravomoci vezme v úvahu zejména povahu a závažnost objasňovaného trestného činu a závažnost trestného činu, pro který je obviněný stíhán, dále přihlédne k osobě obviněného a k okolnostem případu. Při posuzování povahy a závažnosti trestného činu vychází státní zástupce z kritérií stanovených v § 39 odst. 2 Trestního zákoníku, podle kterých je povaha a závažnost trestného činu určována zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem. Dále státní zástupce přihlédne k osobě obviněného, například k dosavadnímu způsobu života, jeho trestní minulosti, zneužívání návykových látek a k dalším okolnostem, které mohou mít vliv na věrohodnost jeho výpovědi. Při své úvaze dále státní zástupce zohledňuje okolnosti případu, tedy zda a jakým způsobem se obviněný podílel na spáchání trestného činu k jehož objasnění svou výpovědí přispěl, a jaké důsledky svým jednáním zapříčinil.¹²¹ Proti této úvaze státního zástupce není možné podat stížnost.

3.2.2. Osoba spolupracujícího obviněného

Jak již z názvu institutu spolupracujícího obviněného plyne, musí se jednat o osobu, proti níž bylo zahájeno trestní stíhání. Takovou osobu zákon označuje jako „obviněného“.¹²² O zahájení trestního stíhání rozhoduje policejní orgán, pokud skutečnosti zjištěné prověřováním nasvědčují tomu, že určitá osoba spáchala trestný čin a není důvod pro jiný postup dle Trestního řádu.¹²³ Pokud obviněný splní veškeré výše uvedené podmínky pro získání statusu spolupracujícího obviněného, získává jej ve chvíli, kdy státní zástupce podá obžalobu¹²⁴ nebo návrh na schválení dohody o vině a trestu.¹²⁵

---

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. č. 7 Tdo 317/2020

¹²¹ DRAŠTÍK, Antonín, FENYK Jaroslav a kol. Trestní řád: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2017 [cit. 15. 11. 2023]. Dostupné v Systému ASPI. § 178a.

¹²² Viz § 32 tr. řádu

¹²³ Viz § 160 tr. řádu

¹²⁴ Viz § 176 tr. řádu

¹²⁵ Viz § 314o tr. řádu

Zákon nestanoví další parametry osoby spolupracujícího obviněného. Ačkoliv v drtivé většině případů se bude jednat o zletilou fyzickou osobu, Trestní řád nevylučuje použití tohoto institutu ani v řízení proti právnickým osobám a ve věcech mladistvých. Takzvané vedlejší trestní zákony¹²⁶, výslovně neupravují problematiku použití institutu spolupracujícího obviněného, je tedy možné použít subsidiárně Trestní zákoník a Trestní řád.¹²⁷ Vzhledem k tomu, že podíl mladistvých na organizované kriminalitě je dlouhodobě takřka nulový, lze těžko očekávat zásadnější využití v trestních řízeních ve věcech mládeže.¹²⁸ Stejně tak lze očekávat, že využití institutu spolupracujícího obviněného v trestním řízení proti právnickým osobám bude spíše výjimečné.

Který obviněný bude po splnění zákonných podmínek spolupracující, je tedy zcela na uvážení státního zástupce. Zákon neupravuje žádné další filtrační kritérium, které by určilo nutnou míru angažovanosti potenciálního spolupracujícího obviněného v organizované (zločinecké) skupině na základě například doby strávené v těchto strukturách, nebo nutnost určitého postavení osoby.

Situaci, kdy má více osob zájem o získání statusu spolupracujícího obviněného zákon výslovně neupravuje, v praxi se ale vyskytují případy, kdy je status spolupracujícího obviněného udělen více osobám. Použití plurality spolupracujících obviněných v jednom případě dává smysl zejména v situaci, kdy takto spolupracující obvinění pomáhají odhalit různá „patra“ subjektu organizovaného zločinu.¹²⁹

Není ale zcela jasné, jakým způsobem má být řešena situace, když si výpovědi obviněných vzájemně odporují. Lze považovat za velmi nepravděpodobné, až skoro nereálné, že by pak obě verze byly podány v kvalitě požadované zákonem, tedy úplné a pravdivé. Zároveň v situaci, kdy má více osob zájem o získání statusu spolupracujícího obviněného a státní zástupce by si musel vybrat pouze jednu, je otázkou, na základě jakých kritérií se má rozhodovat. Státní zástupce by měl nejspíše přihlídnout k osobě obviněného a k jeho podílu na spáchání trestného

---

¹²⁶ Tedy zákon č. 218/2003 Sb. O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů a zákon č. 418/2011 Sb. O trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.

¹²⁷ RŮŽIČKA, Miroslav §178 In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013.

¹²⁸ SCHEINOST Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022

¹²⁹ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010–2017 (1. část). Kriminalistika, 2018, č. 4.

činu. Zákon ale nestanovuje formu takového rozhodnutí a tím spíše proti němu není přípustný žádný opravný prostředek (stížnost).¹³⁰

Spolupracující obviněný má všechna práva a povinnosti obviněného, která neodporují jeho závazku podat úplnou a pravdivou výpověď a doznat se k trestnému činu. Obviněný má zejména následující práva: „*právo účastnit se osobně projednávání věci před soudem, právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu a k důkazům o nich, právo uvádět okolnosti a důkazy sloužící k jeho obhajobě, právo činit návrhy a podávat žádosti, právo vyhledat důkaz, předložit důkaz, navrhnout provedení důkazu a za podmínek stanovených v trestním řádu důkazy samostatně provádět, právo na obhajobu, právo uzavřít dohodu o vině a trestu prohlásit vinu a uvést skutečnosti, které považuje za nesporné, právo podávat opravné prostředky.*“¹³¹

Dále má spolupracující obviněný také právo, aby orgány činné v trestním řízení prověřovaly jeho tvrzení z hlediska okolností přitěžujících i polehčujících, protože i když se sám dozná, stále může svým doznáním krýt jiného pachatele. Tohoto práva se může domáhat, protože se jedná o podstatnou součást tzv. materiální obhajoby.¹³²

3.2.3. Obhájce spolupracujícího obviněného

Pro obhajobu spolupracujícího obviněného platí stejná právní úprava jako pro obhajobu obviněného, který tímto statutem nedisponuje. Jelikož se v případě spolupracujícího obviněného bude vždy jednat o řízení o zločinu, musí být tento vždy právně zastoupen obhájcem již v přípravném řízení.¹³³ Obviněný si obhájce zvolí buď sám, nebo mu bude ustanoven soudem. Obhájce by měl obviněného upozornit na možnost použití institutu spolupracujícího obviněného v situaci, kdy existuje dostatek důkazů v neprospěch obviněného a lze důvodně očekávat, že bude takovému obviněnému uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trestní sazby 5 a více let.¹³⁴

---

¹³⁰ ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012.

¹³¹ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv. Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, 942 s.

¹³² CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Několik úvah nad článkem JUDr. Lichnovského o tzv. spolupracujícím obviněném. Kriminální, 2015, č. 3.

¹³³ Viz § 36 odst. 3 tr. řádu

¹³⁴ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

Spolupracující obviněný se může obhájce vzdát¹³⁵, což lze učinit pouze, pokud je proti němu vedeno řízení, v rámci něhož není možné uložit výjimečný trest. Vzdání se obhájce musí být učiněno vždy po předchozí poradě s obhájcem a za jeho přítomnosti, přičemž je učiněno výslovným písemným prohlášením, nebo ústním vyjádřením do protokolu u orgánu činného v trestním řízení, který vede řízení. Prohlášení o vzdání se obhájce je možné vzít zpět, poté však již není možné se znovu obhájce vzdát.¹³⁶

V případě, že dojde k narušení důvěry mezi obhájcem a spolupracujícím obviněným, pokud byla věc postoupena jinému orgánu činnému v trestním řízení, jehož sídlo je příliš vzdáleno od sídla obhájce, nebo z jiných důležitých důvodů, může být obhájce ustanovený soudem zproštěn povinnosti obhajování na svou žádost, nebo na žádost spolupracujícího obviněného.¹³⁷

3.3. Ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému

Pokud obviněný spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, soud může, a v některých případech musí, tuto spolupráci zohlednit při ukládání trestu. Pro obviněného to znamená, že mu může soud za jeho spolupráci udělit nižší trest. Při ukládání trestu soud zváží veškeré okolnosti, které jsou významné pro aplikaci institutu spolupracujícího obviněného, a to nezávisle na předchozím názoru státního zástupce.¹³⁸ Následně soud zvolí jednu, nebo žádnou z následujících forem zvýhodnění, které jsou hmotněprávními důsledky aplikace institutu spolupracujícího obviněného. Soud by měl zvolit takovou formu benefitu, která odpovídá významu spolupráce spolupracujícího obviněného ve vztahu k odhalení organizovaného zločinu, tedy pokud měla jeho výpověď zásadní význam, musí se taková okolnost nutně velmi výrazně promítnout do výroku o trestu.¹³⁹ Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu se ve věci spolupracujícího obviněného neuplatní zpřísnění trestu pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny ve smyslu § 108 Trestního zákoníku, z čehož plyne, že se také neaplikuje § 56 odst. 2 písm. b) Trestního zákoníku, podle kterého by měl být takový pachatel obligatorně umístěn do věznice se zvýšenou ostrahou.¹⁴⁰

---

¹³⁵ Tamtéž

¹³⁶ Viz §36b tr. řádu

¹³⁷ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2022. s. 692

¹³⁸ Viz Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015

¹³⁹ Viz Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014

¹⁴⁰ Viz Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018

Možné úlevy pro spolupracujícího obviněného jsou níže seřazeny od nejvýznamnější po nejméně významnou, resp. od té pro obviněného nejvýhodnější.

3.3.1. Upuštění od potrestání

Nejvýznamnějším důsledkem, ve který může vyústit kolaborace spolupracujícího obviněného s orgány činnými v trestním řízení je možnost upuštění od potrestání,¹⁴¹ respektive podmíněného upuštění potrestání s dohledem.¹⁴² Jedná se o významný projev zásady subsidiarity trestní represe.¹⁴³ Aby mohl soud upustit od potrestání spolupracujícího obviněného, musí tento postup státní zástupce navrhnout v obžalobě, který tak může flexibilně reagovat na jednotlivé případy a přizpůsobit trestní postih tomu, aby odpovídal konkrétním okolnostem a závažnosti jednání spolupracujícího obviněného. Návrh na upuštění od potrestání představuje významnou výhodu pro pachatele, který výrazně přispěl k odhalení trestného činu, jehož prokázání by bylo bez jeho spolupráce velmi obtížné, pokud by bylo vůbec možné.

Jedná se o výlučnou pravomoc státního zástupce posoudit, zda tuto nejvyšší možnou úlevu, tedy redukcí právního následku trestní odpovědnosti na pouhé konstatování viny bez dalších následků¹⁴⁴, spolupracujícímu obviněnému navrhne. Vzhledem k tomu, že jde o významný zásah do procesních zásad, když je osobě obviněné odpuštěn trest, musí státní zástupce považovat tento postup za nezbytný a komplexně zhodnotit všechny okolnosti případu, zejména:

- vážnost trestného činu, který pomáhá spolupracující obviněný objasnit v porovnání s trestným činem, který sám spáchal,
- dále potenciál přispění konkrétního spolupracujícího obviněného k objasnění trestného činu,
- význam výpovědi spolupracujícího obviněného v kontextu ostatních důkazů,
- zda a jak se obviněný podílel na spáchání trestného činu, který pomáhá objasnit,
- jaké následky obviněný svým jednáním způsobil.

Pokud bylo v obžalobě navrženo upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného, soud při ukládání trestu spolupracujícímu obviněnému obligatorně upustí od potrestání, za

---

¹⁴¹ Viz § 46 odst. 2 tr. zákoníku

¹⁴² Viz § 48 tr. zákoníku

¹⁴³ JELÍNEK, Jiří. a kol Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. s. 465

¹⁴⁴ PROVAZNÍK, Jan. Trestněprocesní ingerence do podmínek trestní odpovědnosti. Právní rozhledy, 2015, č. 8.

předpokladu že byly splněny následující dvě podmínky, jednak že spolupracující obviněný podal v přípravném řízení i v hlavním líčení úplnou a pravdivou výpověď a zároveň že tato výpověď výrazně přispěla k objasnění zločinu.

Upustit od potrestání spolupracujícího obviněného není možné v situacích, kdy je společenská škodlivost trestného činu, který tento spáchal velmi vysoká.

- čin, který spáchal spolupracující obviněný je závažnější než zločin, k jehož objasnění přispěl,
- se spolupracující obviněný podílel jako organizátor nebo návodce na spáchání zločinu, k jehož objasnění přispěl,
- spáchaným zločinem spolupracující obviněný způsobil úmyslně těžkou újmu na zdraví,
- se jedná o pachatele, který znovu spáchal zvláště závažný zločin, jehož závažnost je vzhledem k okolnostem případu vysoká a možnost nápravy pachatele ztížena.¹⁴⁵

3.3.2. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby

Dalším z benefitů, kterým lze odměnit spolupracujícího obviněného za jeho spolupráci s orgány činnými v trestním řízení je mimořádné snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 5 Trestního zákoníku. Obecným smyslem tohoto institutu je individualizace trestu pro osobu, která spáchala trestný čin, za který zákon stanoví trest odnětí svobody, tedy: „*odstranění zjevné tvrdosti zákona, kdy v konkrétním případě neodpovídá společenská škodlivost typové závažnosti činu předpokládané zákonem.*“¹⁴⁶

Mimořádnému snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby spolupracujícímu obviněnému musí předcházet splnění podmínek v § 178a odst. 1 Trestního řádu a zároveň musí spolupracující obviněný podat jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem úplnou a pravdivou výpověď o skutečnostech, které mohou přispět k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Při posuzování výše uvedeného soud přihlédne zejména k následujícím kritériím:

---

¹⁴⁵ Viz § 46 odst. 2 tr. zákoníku ve spojení s § 178a odst. 2 tr. řádu

¹⁴⁶ MULÁK Jiří. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody. In: JELÍNEK Jiří. Deset let od přijetí českého trestního zákoníku. Praha: Leges, 2019.

- vážnost trestného činu, který pomáhá spolupracující obviněný objasnit v porovnání s trestným činem, který sám spáchal,
- význam výpovědi spolupracujícího obviněného k objasnění trestného činu,
- zda a jak se obviněný podílel na spáchání trestného činu, který pomáhá objasnit,
- jaké následky obviněný svým jednáním způsobil.

Při aplikaci mimořádného snížení trestu odnětí svobody není soud vázán spodním limitem, pod který by nemohl uložit trest odnětí svobody podle § 58 odst. 4 Trestního zákoníku.

Důležité je zmínit, že se jedná o obligatorní postup soudu, tedy takový spolupracující obviněný, který v průběhu trestního řízení splní veškeré závazky plynoucí z jeho statusu a další podmínky dané zákonem, tomu soud sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby. Před novelou z roku 2012¹⁴⁷ bylo na úvaze soudu, zda po splnění podmínek přistoupí na mimořádné snížení trestu. Fakultativní postup soudu, který znamenal pro spolupracujícího obviněného nejistotu, se ale promítal do nízkého počtu spolupracujících obviněných.

Výše naznačený postup mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 odst. 5 Trestního zákoníku je možné užít výhradně proti osobě, kterou státní zástupce označil za spolupracujícího obviněného v obžalobě nebo v návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Pokud obviněný není označen jako spolupracující, ale s orgány činnými v trestním řízení spolupracuje, pak může soud tuto spolupráci zhodnotit jako jiný důvod pro mimořádné snížení trestu odnětí svobody, než podle § 58 odst. 5 Trestního zákoníku,¹⁴⁸ podobný postup může soud zvolit také v situaci, kdy obviněného, který sice nakonec před soudem status spolupracujícího obviněného nezískal, avšak bez jeho doznání by ztotožnění ostatních pachatelů bylo nereálné, nebo výrazně ztížené,¹⁴⁹ nebo pokud se takový obviněný rozhodne spolupracovat až v průběhu soudního řízení.¹⁵⁰

V případě, že spolupracujícímu obviněnému nebyl soudem trest mimořádně snížen, má možnost proti takovému rozhodnutí podat dovolání. Buď podle § 265b odst. 1 písm. h), pokud chce vytknout nesprávné posouzení hmotněprávních podmínek uvedených v § 58 odst. 5 Trestního zákoníku (například pojem "zločin" nebo "organizovaná skupina"), nebo podle § 265b odst. 1 písm. i), pokud chce spolupracující obviněný napadnout to, že mu nebyl uložen

¹⁴⁷ Viz zákon č. 193/2012 Sb.

¹⁴⁸ Viz Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 13 To 183/2021

¹⁴⁹ Viz Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 2018, sp. zn. 2 To 57/2018

¹⁵⁰ MULÁK Jiří. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody. In: JELÍNEK Jiří. Deset let od přijetí českého trestního zákoníku. Praha: Leges, 2019.

trest odnětí svobody pod dolní hranici zákonné sazby, ačkoliv mu měl být obligatorně takto uložen.¹⁵¹

3.3.3. Polehčující okolnost

Dalším způsobem, jak může soud zhodnotit spolupráci spolupracujícího obviněného je polehčující okolnost.¹⁵² Za polehčující okolnosti můžeme považovat právně významné skutečnosti, které soud zjišťuje a hodnotí při rozhodování o druhu a výměře ukládaného trestu za spáchaný trestný čin. Tyto skutečnosti slouží k tomu, že ovlivňují ve prospěch či neprospěch obžalovaného, zda bude uložen trest a pokud ano, tak jaký. Obecně je možné říci, že tyto okolnosti blíže charakterizují jednotlivé stránky trestného činu nebo osobu jeho pachatele a konkretizují hlediska zákona pro stanovení druhu trestu a jeho výměry.¹⁵³

Pro aplikaci institutu spolupracujícího obviněného je významná polehčující okolnost uvedená pod písm. n), tedy přispění pachatele zejména spolupracujícího obviněného k objasnění trestné činnosti spáchané členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny.

3.3.4. Přihlédnutí při stanovení druhu trestu a výměry

Poslední možností, kterou je možné zohlednit kolaboraci spolupracujícího obviněného s orgány činnými v trestním řízení, je přihlédnutí ke skutečnosti, že pachatel byl označen jako spolupracující obviněný, a také k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny, při stanovení druhu a výměry trestu.¹⁵⁴ V ustanovení § 39 Trestního zákoníku nalezneme kritéria, která soud musí vzít v úvahu při určování druhu a míry trestu.¹⁵⁵

Jelikož lze očekávat, že většina spolupracujících obviněných bude odměněna některým z ostatních benefitů, lze považovat aplikaci tohoto ustanovení za významnou v kontextu

---

¹⁵¹ Viz Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. č. 7 Tdo 317/2020

¹⁵² Viz § 41 písm. n) tr. zákoníku

¹⁵³ ŠÁMAL, Pavel. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023

¹⁵⁴ Viz § 39 odst. 1 tr. zákoníku

¹⁵⁵ JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2022. s. 78

institutu spolupracujícího obviněného zejména v situacích, kdy takové osobě soud z určitých důvodů odebere status spolupracujícího obviněného. Typicky třeba když spolupracující obviněný před soudem odmítne vypovídat, nebo podá nepravdivou výpověď. Zákon zde umožňuje zmírnit trest také osobě, která byla označena jako spolupracující obviněný dříve, a zohlednit tak skutečnost, že spolupracující obviněný s orgány činnými v trestním řízení spolupracoval a poskytl jim podstatné informace, které byly užitečné pro rozkrytí organizovaného zločinu, ačkoliv následně došlo k tomu, že byl této osobě status spolupracujícího obviněného odebrán.

3.4. Ochrana a zajištění bezpečnosti spolupracujícího obviněného

Při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného vycházíme z premisy, že pokud stát pozitivně motivuje svědky a obviněné ochotné spolupracovat a zajistí jim dostatečnou ochranu, zvýší se jejich motivace a ochota spolupracovat s příslušnými orgány při potírání organizovaného zločinu, do jehož struktur je velmi nesnadné proniknout.¹⁵⁶

Spolupracující obviněný může být častým terčem tzv. doprovodné trestné činnosti organizovaného zločinu, která spočívá ve vyhrožování, vydírání a vyvíjení násilí vůči jiným osobám.¹⁵⁷ Zajištění bezpečnosti pro osobu spolupracujícího obviněného a jeho rodiny se tak jeví jako klíčové a to jak během trestního řízení, tak i po jeho skončení. Obavu spolupracujícího obviněného je možné chápat s ohledem na skutečnost, že v průběhu trestního řízení začne spolupracovat s druhou stranou. Může tak ve svém důsledku cítit ohrožení ze všech stran, tedy jak ze strany ostatních účastníků trestné činnosti, tak ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Osoba spolupracujícího obviněného je chráněna částečně v režimu tzv. ohroženého svědka, jeho bezpečnost je tedy garantována především zákonem č. 137/2001 Sb. o zvláštní ochraně svědka. Na nutnost zajistit ochranu a bezpečnost spolupracujícím obviněným, jejich rodinným příslušníkům a blízkým osobám, poukazuje také důvodová zpráva¹⁵⁸ k § 178a Trestního řádu.

Podle zákona o zvláštní ochraně svědka se tato zvláštní ochrana poskytne obviněnému, jeho obhájci a jejich osobám blízkým, pokud se obviněný rozhodne podat svědeckou výpověď a jsou

---

¹⁵⁶ KUČHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva - 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

¹⁵⁷ MICHORA, Zdeněk. Ochrana spolupracujícího obviněného. Státní zastupitelství, 2017, č. 4.

¹⁵⁸ Viz důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., bod 29

zjištěny skutečnosti nasvědčující k vydírání a ohrožení života nebo zdraví těchto osob.¹⁵⁹ Toto ustanovení je možné aplikovat i na institut spolupracujícího obviněného, ačkoliv v praxi se vyskytují i názory, že to možné není, neboť by musel být spolupracující obviněný v tomto zákoně výslovně zmíněn.¹⁶⁰

Zvláštní ochranu zajišťuje Policie České republiky, nebo Vězeňská služba České republiky a tato spočívá zejména v osobní ochraně, přestěhování chráněné osoby a příslušníků její domácnosti anebo v zastírání skutečné identity chráněné osoby.

Zajišťovat bezpečnost spolupracujícího obviněného není snadné, obzvláště pokud je třeba zajistit i bezpečnost jeho rodiny. Česká republika není tak velký stát, aby bylo možné chráněnou osobu snadno deponovat na bezpečné místo,¹⁶¹ navíc s otázkou ochrany spolupracujícího obviněného se pojí otázka nákladnosti této ochrany.

4. Analýza institutu spolupracujícího obviněného

4.1. Soulad se základními zásadami trestního práva procesního

Institut spolupracujícího obviněného je určen k potírání organizovaného zločinu, což je natolik specifická oblast, že proces k tomu směřující se vždy musí odlišovat od tradičního trestního řízení.¹⁶² Jednou z hlavních odlišností je skutečnost, že se orgány činné v trestním řízení mohou častěji nacházet při odhalování organizovaného zločinu v důkazní nouzi. Jelikož je organizovaný zločin považován za společensky velice škodlivý fenomén a jeho odhalení a postih je společensky prospěšnější, než postih jednotlivce¹⁶³, může stát při jeho potírání omezit zákonem některé ústavní principy, pokud jasně stanoví podmínky aplikace zaváděných institutů.¹⁶⁴ Jedná se zejména o princip rovnosti účastníků řízení¹⁶⁵, jehož porušení je možné spatřovat v tom, že s jedním ze spolupachatelů je zacházeno speciálním způsobem, tedy je mu

---

¹⁵⁹ § 2 zákona č. 137/2001 Sb. o zvláštní ochraně svědka

¹⁶⁰ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

¹⁶¹ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Několik úvah nad článkem JUDr. Lichnovského o tzv. spolupracujícím obviněném. Kriminallistika, 2015, č. 3.

¹⁶² LICHNOVSKÝ V. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK J. (ed.) Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty). Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

¹⁶³ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

¹⁶⁴ MUSIL, Jan. Korunní svědek – ano či ne? (1. díl). Trestní právo, 2003, č. 4

¹⁶⁵ Čl. 96 odst. 1 Ústavy, Čl 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod

trest zmírňován, nebo odpouštěn, zatímco ostatní spolupachatelé jsou trestáni. Dále může být institutem spolupracujícího obviněného narušena zásada spravedlivého procesu, na které jsou založené zásady rovnosti zbraní, proporcionality a zdrženlivosti.¹⁶⁶ Ohrožení zásady rovnosti zbraní je možné spatřovat ve zvýhodnění obžaloby, která výměnou za dobrodiní nižšího trestu získává usvědčující důkaz, zatímco obviněný nemá žádný nástroj, kterým by takové privilegium obžaloby mohl vyrovnat. Ohrožení zásady proporcionality může naopak spočívat v tom, že zákonodárce nestanovil pro použití institutu princip ultima ratio, ale nechal jeho použití na úvaze státního zástupce.¹⁶⁷

Přípustností použití svědecké výpovědi korunního svědka se opakovaně zabýval Evropský soud pro lidská práva.¹⁶⁸ Nejvyšší soud shrnuje, že podmínky, za kterých je přípustná výpověď korunního svědka, jsou dány uváženou kombinací následujících skutečností: a) otevřený přístup prokuratury (státního zastupitelství) k dohodě s korunním svědkem a informování o jeho postavení v řízení, b) zaručení přístupu obhajoby k výslechu takového svědka, a to včetně možnosti mu klást potřebné otázky, c) informovanost soudů o takové dohodě a dostatečné přezkoumání výpovědi korunního svědka, d) podpoření tvrzení korunního svědka jinými důkazy (výpověď korunního svědka je tedy důležitým, ale ne jediným důkazem, na základě kterého dojde k odsouzení).¹⁶⁹

Výše uvedené je možné shrnout, že institut spolupracujícího obviněného je legitimním nástrojem trestního řízení, který vyhovuje požadavkům právního státu¹⁷⁰, avšak orgány činné v trestním řízení by měly při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného postupovat velmi obezřetně, protože při ní veřejná moc ustupuje od vynucování některých trestněprávních norem, jejichž úlohou je chránit ty nejdůležitější společenské hodnoty.¹⁷¹

Institut spolupracujícího obviněného je inspirován v angloamerickém common law, které je od kontinentálního práva do značné míry odlišné. Spolu s vývojem práva, souvisejícím se začleňováním institutů common law, dochází také k určitému vývoji základních zásad a k tenzi

---

¹⁶⁶ Čl. 6 Evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

¹⁶⁷ MUSIL, Jan. Jsou námitky vznášeny proti institutu korunního svědka oprávněné. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003

¹⁶⁸ Viz: rozhodnutí ESLP ve věci Atanasov proti Bulharsku ze dne 3. března 2009, č. stížnosti 20309/02; rozhodnutí ESLP ve věci Cornelis proti Nizozemsku, ze dne 25. května 2004, č. stížnosti 994/03; rozhodnutí ESLP ve věci Lorse proti Nizozemsku, ze dne 27. ledna 2004, č. stížnosti 44484/98; rozhodnutí ESLP ve věci Verhoek proti Nizozemsku, ze dne 27. ledna 2004, č. stížnosti 54445/00

¹⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2016, sp. zn. 5 Tdo 280/2012

¹⁷⁰ Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13

¹⁷¹ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

mezi základními zásadami českého trestního práva procesního¹⁷² a převzatými instituty, jako je třeba právě spolupracující obviněný.¹⁷³ Ačkoliv současná česká právní úprava institutu spolupracujícího obviněného příliš se základními zásadami nekoliduje,¹⁷⁴ respektive koliduje méně, než tomu bylo u původního návrhu korunního svědka z roku 2002,¹⁷⁵ přesto se níže zaměřím na některé problematické momenty současné právní úpravy institutu ve vztahu k základním zásadám trestního práva procesního.

První zásada, do které je institutem spolupracujícího obviněného zasaženo je zásada procesní legality, na které je postaven český trestní proces. Podle této zásady je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo mezinárodní smlouva nestanoví jinak.¹⁷⁶ Za výjimku z této zásady je považována zásada oportunity, která umožňuje státnímu zástupci některé trestné činy nestíhat a neudělit mu trest, ačkoliv jsou obecné podmínky pro trestní stíhání splněny.¹⁷⁷ Ačkoliv je tato zásada vlastní především trestnímu procesu v angloamerickém právním systému, tak do systému a kontinentálního práva proniká spolu se snahami o efektivní a rychlé trestní řízení. Cílem zásady oportunity je zvýšení účinku trestního řízení v případech, kdy není dán veřejný zájem na stíhání konkrétního pachatele v konkrétním případě a projevuje se například ve fakultativním zastavení trestního stíhání z důvodu dosažení účelu trestního stíhání, v odložení věci z důvodu neúčelnosti trestního stíhání, nebo také v institutech, které se nazývají odklony v trestním řízení.¹⁷⁸ Institut spolupracujícího obviněného je možné považovat za projev specifické formy zásady oportunity, která se nazývá expanzivní, resp. pragmatická oportunita, jejímž smyslem je nestíhání či nepotrestání pachatelů, kteří umožní státu potrestání ostatních pachatelů.¹⁷⁹

Další zásada, do které je institutem spolupracujícího obviněného zasaženo, je zásada zákazu sebeobviňování, tedy *nemo tenetur se ipsum accusare*, kterou je možné chápat v širším smyslu

---

¹⁷² Viz § 2 tr. řádu

¹⁷³ LICHNOVSKÝ V. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK J. (ed.) Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty). Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

¹⁷⁴ MULÁK Jiří. Spolupracující obviněný – český pohled. In: ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L. et al. (eds.). Efektivnosť prípravného konania – súčasny stav a výzvy pro futuro. Zborník príspevkov z konferencie, Bratislavské právnické fórum. Bratislava, 2022.

¹⁷⁵ Viz. Návrh ministerstva vnitra ze dne 22. 11. 2002 č.j. OBP – 1697/CZ-2002, s. 8.

¹⁷⁶ § 2 odst. 3 tr. řádu

¹⁷⁷ JELÍNEK, Jiří. a kolektiv. Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, 942 s.

¹⁷⁸ KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. In: Dny práva 2016 - Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky. Brno: Masarykova univerzita, 2017

¹⁷⁹ MICHORA, Zdeněk. Expanzivní oportunita v kontextu rekodifikace trestního procesu a spolupracující obviněný. Trestněprávní revue, 2017, č. 1.

také jako zákaz nucení k shromažďování důkazů k usvědčení vlastní osoby.¹⁸⁰ Při aplikaci tohoto institutu je spolupracující obviněný povinen se doznat a podat úplnou a pravdivou výpověď o trestné činnosti, na které se podílel. Výše uvedené je možné chápat také tak, že obviněný v určité míře předkládá důkazy sám proti sobě, ale také se vzdává svého práva odmítnout výpověď anebo se bránit výpovědí vědomě nepravdivou.¹⁸¹ Vzhledem k dobrovolnému charakteru institutu, tedy zejména že je vyžadován souhlas spolupracujícího obviněného s tímto označením a že pro získání tohoto statusu musí obviněný splnit celou baterii podmínek, je možné konstatovat, že se nejedná o zásadní zásah do této zásady.

Někteří autoři také kritizují, že při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného je zasahováno do principu přiměřenosti trestu¹⁸², kdy spolu s dobrodíním spolupracujícímu obviněnému stát rezignuje na udělení spravedlivého trestu pachateli trestného činu. Domnívám se ale, že tato kritika není zcela přiléhavá, neboť soud může vybírat z více možných benefitů a tím dosáhnout určité proporcionality mezi spáchaným skutkem a uděleným trestem.

Naopak do některých zásad zasaženo není vůbec, jedná se zejména o zásady veřejnosti, bezprostřednosti a ústnosti, protože věc spolupracujícího obviněného je projednávána v hlavním líčení před soudem a rozsudek je vždy vyhlášen veřejně.¹⁸³

Dále považuji institut spolupracujícího obviněného za projev zásady hospodárnosti řízení, jelikož dokazování organizovaného zločinu je obtížné a délka trestního řízení se nadměrně prodlužuje, čímž se i zvyšuje jeho ekonomická náročnost a v důsledku nemusí k usvědčení pachatelů vůbec dojít.¹⁸⁴ Institut spolupracujícího obviněného tuto situaci pomáhá řešit tím, že důkazy o závažné trestné činnosti je možné získat efektivněji a tím pádem i levněji.¹⁸⁵

---

¹⁸⁰ NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

¹⁸¹ PIPEK, Jiří. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003

¹⁸² NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

¹⁸³ MULÁK Jiří. Spolupracující obviněný – český pohled. In: ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L. et al. (eds.). Efektivnosť prípravného konania – súčasný stav a výzvy pro futuro. Zborník príspevkov z konferencie, Bratislavské právnické fórum. Bratislava, 2022.

¹⁸⁴ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Několik úvah nad článkem JUDr. Lichnovského o tzv. spolupracujícím obviněném. Kriminalistika, 2015, č. 3.

¹⁸⁵ NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

4.2. Motivace obviněného ke spolupráci

Základním kamenem institutu spolupracujícího obviněného je motivace obviněného ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. Tato motivace je nejvíce stimulována možností uložení nižšího, nebo žádného trestu takové osobě. Míra motivace obviněného ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení bude vždy ale záviset na mnoha faktorech. Tyto faktory lze rozdělit podle toho, zda obviněného směřují ke spolupráci, jako spíše motivační, či nespolečnosti s orgány činnými v trestním řízení, jako spíše demotivační.

Obviněného, který disponuje informacemi žádoucími pro odhalení organizovaného zločinu, bude ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení motivovat především obava z možného potrestání jeho osoby. Typicky se bude jednat o situaci, kdy orgány činné v trestním řízení již disponují dostatkem důkazů proti obviněnému, ale nemají dosud žádné informace o činnosti organizované (zločinecké) skupiny. Tyto informace mají pro orgány činné v trestním řízení samozřejmě vyšší hodnotu, než možné potrestání jednoho obviněného. Pokud obviněnému v této situaci bude nabídnut status spolupracujícího obviněného, spolu s příslibem možného snížení trestu, nebo upuštění od potrestání, měl by mu jeho obhájce doporučit využití této nabídky.¹⁸⁶

Dalším motivačním faktorem ke spolupráci obviněného s orgány činnými v trestním řízení může být i skutečnost, že se chce obviněný pomstít ostatním členům organizované (zločinecké) skupiny,¹⁸⁷ zejména za nespravedlivé rozdělení zisku z trestné činnosti, nebo může chtít odstranit konkurenci, popřípadě bude chtít odvést pozornost od své vlastní trestné činnosti¹⁸⁸. Je třeba ale vnímat, že u profesionální organizované kriminality není příliš obvyklé, aby obvinění ve svých výpovědích svalovali vinu jeden na druhého.¹⁸⁹

Některé obviněné může motivovat k využití institutu spolupracujícího obviněného vlastní svědomí, kdy se z morálních důvodů chystají doznat ke spáchání trestného činu a v systematické pomoci orgánům činným v trestním řízení vidí kromě možnosti získání nižšího trestu také významnější možnost nápravy spáchaných skutků.

---

¹⁸⁶ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

¹⁸⁷ ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 90.

¹⁸⁸ PÚRY, František. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka v českém trestním právu. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003

¹⁸⁹ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

Mezi možné demotivační faktory obviněného ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení může patřit zejména obava z pomsty ostatních členů organizované (zločinecké) skupiny za porušení závazku k absolutní mlčenlivosti ohledně ilegálních aktivit této skupiny.¹⁹⁰ V případě, že bude obviněný vnímat garanci bezpečí ze strany státních orgánů jako dostatečnou, je možné zvýšit ochotu obviněného ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení.

Významným demotivačním faktorem může být také citová či příbuzenská zainteresovanost vůči osobám, které tvoří organizovanou (zločineckou) skupinu, jejíž činnost by obviněný měl pomáhat rozkrýt, popřípadě oddanost k teroristické skupině založené na fundamentalistickém ideologickém základě, jejichž infiltrace je mimořádně obtížná.¹⁹¹

Některé obviněné může demotivovat, aby s orgány činnými v trestním řízení spolupracovali a byli ochotni stát se spolupracujícími obviněnými skutečnost, že se mohou obávat, že řízení bude trvat dlouho a jejich pomoc nakonec nebude nijak zohledněna.¹⁹²

4.3. Použití institutu v praxi

Níže se zaměřím na to, jak často a u jakých trestných činů je v České republice institut spolupracujícího obviněného využíván.

Pro zhodnocení použití institutu v praxi jsem si vybral dva výzkumy, zabývající se trestními věcmi, ve kterých vystupuje spolupracující obviněný, a jednu analýzu institutu spolupracujícího obviněného, kterou vytvořilo Nejvyšší státní zastupitelství. Jeden z výzkumů se zabývá analýzou podaných obžalob¹⁹³ a druhý se zabývá analýzou pravomocných rozsudků.¹⁹⁴ Budayové výzkum podaných obžalob je z období 2010-2015 a Michorův výzkum pravomocných rozsudků je z období 2010-2017. V Analýze institutu od Nejvyššího státního

---

¹⁹⁰ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 1

¹⁹¹ MUSIL, Jan. Jsou námitky vznášené proti institutu korunního svědka oprávněné. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003

¹⁹² MICHORA, Zdeněk. Expanzivní oportunita v kontextu rekodifikace trestního procesu a spolupracující obviněný. *Trestněprávní revue*, 2017, č. 1.

¹⁹³ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení. *Bulletin advokacie*, 2017

¹⁹⁴ MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010–2017 (1. část). *Kriminalistika*, 2018, č. 4. a MICHORA, Z.. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010–2017 (2. část). *Kriminalistika*, 2019, č. 1.

zastupitelství¹⁹⁵ nalezneme statistiku označení osob za spolupracující obviněné v obžalobách v období od 2010–2014. Ačkoliv všechny tyto zdroje pracují s rozdílným zkoumaným obdobím, domnívám se, že ve svém souhrnu určitou komplexnější představu o využití institutu v praxi poskytují.

Z výzkumu Budayové plyne, že za institut spolupracujícího obviněného byl v obžalobách použit celkem ve prospěch 47 osob, tedy průměrně u 8 osob ročně, zatímco z Michorova výzkumu plyne, že byl institut použit ve prospěch 33 osob v celkem 29 řízeních, tedy průměrně u 5 osob ročně. Statistika Nejvyššího státního zastupitelství se pohybuje v podobných číslech, konkrétně podle ní bylo označeno 48 osob, tedy přibližně 11 osob ročně.

Z obou výzkumů plyne, že institut spolupracujícího obviněného je využíván nejčastěji pro rozkrytí drogové trestné činnosti, které je zároveň nejvíce rozšířenou formou organizovaného zločinu v České republice. Ve výzkumu Budayové činí podíl drogových trestných činů na celkovém počtu trestných činů 20 %, ve výzkumu Michory dokonce téměř 60 %. Využití institutu především pro drogové trestné činy potvrzuje i Analýza Nejvyššího státního zastupitelství, podle které je jejich podíl 50 % ze všech trestných činů, kde byl institut použit. Z výzkumu Michory plyne, že nejčastěji spolupracující obvinění vystupovali v drogových věcech jako kurýři s přímým kontaktem na organizátory trestné činnosti.

Velmi zajímavá informace je patrná z výzkumu podaných obžalob, podle kterého bylo použití institutu spolupracujícího obviněného použito častěji ze strany obviněného, konkrétně v 65 % případů. Z výzkumu pravomocných rozsudků plyne, že ve 13 % případů vystupovalo více spolupracujících obviněných najednou, v 17 % případů soud status spolupracujícímu obviněnému odebral a v 7 % případů byl spolupracující obviněný zároveň organizátorem trestné činnosti, z čehož plyne skutečnost, že častěji se jedná o nižší či střední články organizované (zločinecké) skupiny. Významná je i skutečnost, že dvě třetiny spolupracujících obviněných byly dle výzkumu pravomocných rozsudků recidivisté. Z Michorova výzkumu je zřejmé, že byl často vydáván zjednodušený rozsudek, což by vzhledem k výjimečnosti institutu nemělo být pravidlem. Podle Analýzy Nejvyššího státního zastupitelství používali v předmětném období institut spolupracujícího obviněného především státní zástupci krajských státních zastupitelství, konkrétně ve dvou třetinách všech případů.

---

¹⁹⁵ Analytický a legislativní odbor Nejvyššího státního zastupitelství. Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, sp. zn. 1 SL 114/2014 [online]. 2014 [cit. 18. 1. 2024]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1_SIN_19-2017-p%C5%99%C3%ADloha.pdf

Pokud jde o ukládání trestů, tak dle Michorova výzkumu byl 80 % spolupracujícím obviněným uložen trest odnětí svobody a dalším 20 % uložen trest odnětí svobody s podmíněným odkladem se stanovením zkušební doby. Trest vyhoštění byl uložen 10 %, stejně jako peněžitý trest a 7 % případů byl uložen trest zákazu činnosti. U žádného spolupracujícího obviněného nebylo upuštěno od potrestání a ve většině případů došlo k mimořádnému snížení trestu odnětí svobody.

Dva výše uváděné výzkumy není možné považovat za kompletní a vyčerpávající náhled do problematiky četnosti využití institutu spolupracujícího obviněného v České republice z důvodu možné nepřesnosti a neaktuálnosti. Nepřesné jsou z důvodu, že oba autoři si vyžádali informace od příslušných institucí, které poskytly data různé kvality, a některé dokonce neposkytly data vůbec. A neaktuální je možné považovat tyto výzkumy z důvodu, že mapují především počátek použití institutu v České republice a jsou tedy více než 9 let staré.

Podle aktuálně dostupných dat o využití institutu spolupracujícího obviněného, která poskytl mluvčí Nejvyššího státního zastupitelství, byl tento institut použit v roce 2021 celkem v 85 případech v roce 2022 celkem ve 102 případech. Zajímavé na datech z posledních let je především to, že dochází k výraznému nárůstu podílu spolupracujících obviněných, v jejichž prospěch bylo upuštěno od potrestání. V obou letech byla tato nejvyšší možná forma dobrodiní pro spolupracujícího obviněného použita přibližně ve 40 % případů a celkový počet spolupracujících obviněných, kterým je navrženo upuštění od potrestání, se za posledních pět let zdvojnásobil.¹⁹⁶

Výše uvedené je tedy možné shrnout, že institut spolupracujícího obviněného získává v České republice na oblibě a je používán ve stále více případech. Lze to přisuzovat především jeho novelizacím, které zvýšily aplikační rozsah institutu a přidaly více garancí pro osobu spolupracujícího obviněného. Organizovaný zločin je ale rozsáhlý fenomén a nelze v žádném případě statistická data o počtu spolupracujících obviněných interpretovat tím způsobem, že v České republice není organizovaný zločin rozšířen. Jak jsem uvedl již v kapitole 3 této práce, organizovaný zločin je velmi nesnadné odhalit a proto statistika organizovaného zločinu není spolehlivá.¹⁹⁷

---

¹⁹⁶ KOMŮRKOVÁ Magdaléna. Za nižší trest „zradí“. Spolupracujících obviněných v Česku přibývá, kdo už na dohodě vydělal? In: Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 18. 5. 2023 [cit. 18-01-24]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/tresty-spolupracujici-obvineni-pavel-dovhomilja-tomas-horacek-ivana-salacova.A230518_084256_ln_domov_hud?

¹⁹⁷ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

Na tomto místě bych se ještě rád krátce zamyslel nad potenciálem využití institutu spolupracujícího obviněného. Podle kvalitativního výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci je patrné četné využívání externích spolupracovníků organizovaných zločineckých skupin, konkrétně má podíl externistů ke všem osobám, kteří se podílí na činnosti organizovaných zločineckých skupin činit přibližně 50 %.¹⁹⁸ Tito externisté často nedisponují informacemi o struktuře skupiny a jejím zaměření, protože jsou najímáni pouze k výkonu jednotlivých úkolů (například kurýr, dopravce, dealer), proto je jejich potenciál ve vztahu k participaci na rozkrývání organizovaného zločinu výrazně nižší a nelze považovat každou osobu, která se podílí na organizovaném zločinu za potenciálního spolupracujícího obviněného.

4.4. Porovnání se zahraničními právními úpravami

4.4.1. Právní úprava na Slovensku

Institut spolupracujícího obviněného na Slovensku byl zaveden v roce 2003 a je upraven v několika paragrafech slovenského trestněprocesního kodexu, zákona č. 301/2005 Z.z, Trestný poriadok, dále jen „TP“. Prokurátor má poměrně širokou diskreční pravomoc pokud jde o způsob realizace spolupracujícího obviněného pomocí těchto trestněprocesních institutů: dočasné odložení vznesení obvinění (§ 205 odst. 1 TP), přerušování trestního stíhání (§ 228 odst. 3 TP), podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 218 odst. 1 TP), zastavení trestního stíhání (§ 215 odst. 3 TP).

Ještě před začátkem trestního stíhání může prokurátor dočasně odložit vznesení obvinění. Jedná se o časově omezené opatření státního zástupce, které odkládá trestní stíhání do okamžiku, než osoba podezřelá pomůže objasnit jinou trestnou činnost, která je definovaná pomocí taxativně určených trestných činů. Je otázkou, nakolik podobný institut má potenciál motivovat podezřelého ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, když je jeho principem dočasný charakter. Jádro slovenského spolupracujícího obviněného spočívá ve fakultativní možnosti prokurátora zastavit trestní stíhání proti obviněnému, který se významně podílel na objasnění korupce, organizovaného zločinu, nebo terorismu a došlo k naplnění účelu spolupráce a zároveň zájem společnosti na objasnění tohoto trestného činu převyšoval zájem na trestním stíhání spolupracujícího obviněného. Podmíněné zastavení trestního stíhání se

---

¹⁹⁸ SCHEINOST Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022

použije pro případ, kdy trestní stíhání ostatních pachatelů probíhá a není zcela zřejmé, zda se podařilo trestnou činnost rozkrýt. Zároveň je možné stanovit zkušební dobu v rozmezí 2–10 let. Poslední možností je institut dočasného přerušování trestního řízení, který je možné použít jak v přípravném řízení, tak v řízení před soudem. Pokud se věc spolupracujícího obviněného dostane před soud, má tento možnost zohlednit spolupráci obviněného v průběhu trestního řízení při ukládání trestu podle § 39 odst. 2 písm. e) a uložit pachateli mimořádně snížený trest.

Při srovnání české a slovenské právní úpravy si můžeme povšimnout, že na Slovensku spočívá těžiště institutu spolupracujícího obviněného v přípravném řízení, především v oprávnění prokurátora zastavit trestní stíhání takové osoby, zatímco v České republice o benefitech pro spolupracujícího obviněného rozhoduje soud při ukládání trestu. Dále je také třeba vnímat, že právní úprava není na Slovensku tolik podrobná jako v České republice, pokud jde o proces aplikace institutu (závazek spolupracujícího obviněného, výslech státním zástupcem, souhlas s označením za spolupracujícího obviněného), avšak na Slovensku je zase možné proti rozhodnutí prokurátora podat stížnost, zatímco v České republice proti rozhodnutí státního zástupce o udělení nebo neudělení statusu spolupracujícího obviněného žádný opravný prostředek neexistuje.

4.4.2. Právní úprava v USA

Ve Spojených státech amerických je velmi rozšířená praxe uzavírání dohod mezi obžalobou a obviněnými, kteří jsou ochotni spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení výměnou za snížení trestu, imunitu nebo jiné benefity. Tyto dohody se nazývají cooperation agreements a jsou považovány za účinný nástroj k rozkrývání a stíhání závažné a organizované trestné činnosti. Dohody jsou založeny na diskreci veřejného žalobce, který má širokou pravomoc rozhodnout, zda a za jakých podmínek nabídne obviněnému možnost spolupráce. Může takto obviněnému slíbit například zrušení, nebo změnu obžaloby, doporučení nižšího trestu nebo zařazení do programu na ochranu svědků. Soud tuto dohodu schvaluje a rozhoduje, jaký trest uloží obviněnému. Korunní svědci, kteří poskytnou informace, na základě kterých je možné dopadnout jiné členy organizované skupiny, jsou často zařazováni do programu na ochranu svědků. Ten, který jim a jejich rodinám zajišťuje novou identitu a bezpečné přemístění na jiné místo v rámci USA. Uzavírání Cooperation agreements je považováno za kontroverzní, protože existuje velké riziko, že bude korunní svědek svědčit křivě, neboť má velký zájem o získání benefitů, které mu byly slíbeny v dohodě. Soudy se snaží minimalizovat tato rizika tím, že

uplatňují některé záruky, jako je například povinnost zveřejnit obsah dohody, možnost křížového výslechu korunního svědka, instrukce porotě o speciální povaze svědectví nebo požadavek na jeho potvrzení jinými důkazy. Obhajoba má zároveň možnost si vyžádat seznam korunních svědků, kteří budou v daném případě svědčit, obsah dohod s nimi a jejich trestní rejstřík.¹⁹⁹

Pokud srovnáme použití korunního svědka ve Spojených státech amerických a v České republice, je zřejmé, že tento institut je pro obžalobu v USA daleko silnějším nástrojem k rozkrývání organizovaného zločinu. Veřejný žalobce má například velmi širokou diskreční pravomoc, pokud jde o obsah cooperation agreement, kdy může nabídnout korunnímu svědkovi za jeho informace finanční odměnu. Na druhou stranu jsou zde určité záruky, které tuto pravomoc vyrovnávají, jako například povinnost zveřejnit obsah dohody a seznam korunních svědků, kteří budou svědčit.

4.4.3. Právní úprava v Německu

V Německu je institut korunního svědka používán jak k boji proti organizovanému zločinu, tak speciálně v boji proti drogové kriminalitě, v minulosti byl ale také používán například v boji proti terorismu.

Pokud jde o boj proti organizovanému zločinu, tak v Německém trestním zákoníku (StGB) je od roku 2000 zakotven institut korunního svědka v § 129 odst. 7 a v §64b. Soud může fakultativně zmírnit trest, nebo upustit od potrestání pachatele, který vyvine dobrovolně a vážně míněné úsilí k zabránění existence zločineckého spolku, nebo mu alespoň zabrání v páčání další trestné činnosti, nebo alternativně oznámí příslušným orgánům informace, na základě kterých je možné zabránit spáchání trestných činů, které zločinecký spolek plánuje.

V oblasti drogové kriminality, kde je tento institut hojně využíván, nalezneme speciální právní úpravu v samostatném zákoně. Jedná se o zákon o narkotikách (BtMG) z roku 1981. Podle § 31, může soud zmírnit trest, nebo upustit od potrestání, pokud pachatel buď dobrovolně poskytne informace, kterými přispěje k odhalení trestného činu, který s jeho trestným činem souvisí, nebo alternativně když zabrání spáchání takového trestného činu tím, že to příslušným

---

¹⁹⁹ KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. In: Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017.

orgánům včas oznámí. Zároveň platí pravidlo, že podíl pachatele k odhalení trestného činu musí přesahovat jeho podíl na takovém trestném činu.

Zákon o boji proti terorismu (Kronzeugengesetz) byl v Německu schválen v roce 1989 a měl omezenou působnost do roku 1999. Tento zákon zakotvil možnost zvýhodnění svědka, který spolupracoval na odhalení teroristických skupin, ale nebyl příliš využíván.²⁰⁰

Právní úpravu v Německu lze stále považovat za umírněnou verzi, neboť není možné vynětí korunního svědka z obžaloby. Rozdíl od naší právní úpravy je možné spatřovat v tom, že u nás rozhoduje o přiznání statusu spolupracujícího obviněného státní zástupce, zatímco v Německu o přiznání statusu korunního svědka rozhoduje soud a zároveň je také v této zemi celý proces upraven méně podrobně,²⁰¹ zároveň se zde může korunní svědek podílet na zabránění dokonání trestného činu.

4.5. Limity institutu spolupracujícího obviněného

V této kapitole se budu zabývat problémy a nedostatky současné právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného. Od doby zavedení tohoto institutu do českého práva v roce 2012 došlo k novelizacím, které část nedostatků odstranily. Domnívám se ale, že stále existují určité limitující faktory, které vzbuzují otázky při aplikaci institutu a zároveň snižují motivaci obviněných ke snaze o jeho získání.

Za nejvýraznější problém současné právní úpravy je možné považovat nejasnosti související s nabytím statusu spolupracujícího obviněného. Obviněný získává status spolupracujícího obviněného až okamžikem podání obžaloby, nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu. Výhody plynoucí ze statusu spolupracujícího obviněného se tedy projeví až v řízení před soudem, kdežto podmínky pro jeho získání (zejména doznání a výpověď o organizovaném zločinu) musí obviněný splnit již v přípravném řízení.²⁰²

Obviněný se tedy nachází v situaci, kdy vkládá veškerou důvěru a kompromitující informace o zbytku organizované (zločinecké) skupiny do rukou státního zástupce. Státní zástupci ale nic

---

²⁰⁰ SPRINGER, Paul. Korunní svědek v právní úpravě SRN a návrh nové úpravy v ČR. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003.

²⁰¹ MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Dny práva 2016. Brno: Masarykova univerzita, 2017

²⁰² SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

nebrání v tom, aby na základě získaných informací od obviněného získal další důkazy o činnosti skupiny a následně obviněného, který mu tyto informace poskytnul, v obžalobě jako spolupracujícího obviněného neoznačil²⁰³ a informace od obviněného použil k získání dalších důkazů a vycházel z nich při vyšetřování.²⁰⁴ Tento stav částečně řeší možnost uzavření dohody o vině a trestu se spolupracujícím obviněným, která je v zákoně od 1. 10. 2020.

Je třeba zmínit i teoretickou možnost zneužití institutu státním zástupcem, tedy že bude státní zástupce na spolupracujícího obviněného vyvíjet tlak, aby vypovídal určitým způsobem, což by v důsledku mohlo vést k tomu, že by si státní zástupce kupoval za nižší trest výpověď obviněného, která odpovídá jeho hypotézám.²⁰⁵

Dalším momentem, který může umocnit procesní nejistotu obviněného, je předávání věci mezi okresním a krajským státním zastupitelstvím. Z výsledku obviněného, který provádí státní zástupce okresního státního zastupitelství může vyplynout, že obviněný spáchal takový trestný čin, k dozorování jehož vyšetřování je příslušný státní zástupce krajského státního zastupitelství.²⁰⁶ V této situaci je státní zástupce povinen předat věc nadřízenému státnímu zastupitelství, nicméně nadřízený státní zástupce může mít jiný právní názor na přiznání statusu spolupracujícího obviněného, než měl státní zástupce, který obviněného vyslyšel.²⁰⁷

Výše uvedená nejistota spolupracujícího obviněného souvisí s poměrně širokou diskreční pravomocí státního zástupce. Tímto nenárokovým způsobem je právní úprava koncipovaná z důvodu, aby nebylo možné vnímat institut spolupracujícího obviněného jako snadnou možnost zbavení se trestní odpovědnosti. Pokud by totiž byla stanovena příliš jasná pravidla, mohl by spolupracující obviněný s benevolentním přístupem orgánů činných v trestním řízení předem počítat už při páchání trestné činnosti a shromažďovat důkazy o organizované skupině, zatímco by se na trestné činnosti účastnil a těžil z ní prospěch pro sebe.²⁰⁸ Tento problém částečně měl řešit nový trestní řád, který počítal s tím, že státní zástupce, který by přestal

---

²⁰³ Tamtéž

²⁰⁴ KUČHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva - 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

²⁰⁵ KOUDELKA, Zdeněk. Spolupracující obviněný. Právo a bezpečnost, 2018, č. 1.

²⁰⁶ Viz § 7 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb. o státním zastupitelství

²⁰⁷ ŘEHÁČEK Jan. Mlčeti zlato aneb spoluprací se státním zástupcem k přísnějšímu trestu. Trestněprávní revue, 2016.

²⁰⁸ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

obviněného v důsledku porušení jeho povinností považovat za spolupracujícího, by měl povinnost takového spolupracujícího obviněného na tuto skutečnost neprodleně upozornit.²⁰⁹

V § x35 návrhu nového trestního řádu je vložen nový odstavec 4, podle kterého pokud státní zástupce v přípravném řízení přestane obviněného v důsledku porušení jeho povinností považovat za spolupracujícího obviněného, neprodleně jej na tuto skutečnost upozorní.

Za další nedostatek současné úpravy považují skutečnost, že ačkoliv obviněný splní všechny své závazky a je v obžalobě označen jako spolupracující obviněný, přesto nemá v řízení před soudem žádnou garanci, že mu soud uloží nižší trest. Soud totiž musí sám zhodnotit, zda byly naplněny podmínky pro aplikaci institutu spolupracujícího obviněného a na předchozí právní názor státního zástupce při tom není vázán.²¹⁰ Pokud tedy soud zhodnotí, že nebyly podmínky naplněny, tak spolupracující obviněný nejen, že nezíská nižší trest, ale navíc může být informace, které poskytl ve výpovědi použity při hodnocení důkazů proti němu²¹¹ a navíc se ještě může obávat pomsty ze strany ostatních členů organizované (zločinecké) skupiny. Skutečnost, že obviněný status spolupracujícího obviněného ztratil, totiž nic nemění na faktu, že s orgány činnými v trestním řízení spolupracoval.²¹²

Není ani jasné, jak přesně má postupovat soud v situaci, kdy usoudí, že obviněný podmínky pro získání statusu splnil, ale v přípravném řízení, nebo v řízení před soudem své závazky porušil, například nesetřval na své výpovědi, nebo na svém doznání. Zákon k tomuto uvádí pouze, že pokud spolupracující obviněný poruší své závazky, nebude nadále považován za spolupracujícího obviněného. Není ale jasné, jakou formou má podobné „nepovažování“ proběhnout, tedy zda to musí soud nějakým způsobem konstatovat, nebo stačí, když s odkazem na příslušné zákonné ustanovení²¹³ bývalému spolupracujícímu obviněnému v rozsudku neposkytne žádnou úlevu plynoucí z tohoto statusu. V každém případě ale soud musí spolupracujícího obviněného včas upozornit, pokud by změnil svůj náhled na jeho status, aby se případně obviněný mohl včas před soudem procesně bránit.²¹⁴

Dalším možným limitem institutu spolupracujícího obviněného je faktická nemožnost ověření pravdivosti výpovědi spolupracujícího obviněného pomocí jiných důkazních prostředků. Institut se totiž používá v situacích, kdy se orgány činné v trestní řízení nachází

---

²⁰⁹ Viz § x35 odst. 4 osnovy návrhu nového Trestního řádu ze dne 14. 10. 2022

²¹⁰ Viz Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015

²¹¹ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

²¹² Tamtéž

²¹³ Viz § 178a odst. 3 tr. řádu

²¹⁴ Viz rozhodnutí Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 3525/16

v důkazní nouzi a neexistuje tedy reálná možnost, jak pravdivost poskytovaných informací ověřovat. S tím souvisí riziko, že spolupracující obviněný podá nepravdivou výpověď, respektive ji upraví tak, aby získal co největší prospěch (úlevu) a popřípadě trestnou činnost, kterou pomáhá objasnit, vykreslil záměrně závažněji, než tomu bylo ve skutečnosti.²¹⁵ Výše uvedené ale téměř není možné považovat za nedostatek, protože institut je určen k použití v situacích, kdy se orgány činné v trestním řízení nachází v důkazní nouzi. Vždy je ale nutné pamatovat na to, že spolupracující obviněný může lhát a tedy podepřít svoji výpověď dalšími důkazy.²¹⁶

Při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného může nastat také další problém v situaci, kdyby se spolupracujícími obviněnými chtělo stát více osob z téže organizované (zločinecké) skupiny.²¹⁷ Zákon neupravuje žádné filtrační kritérium pro volbu konkrétního spolupracujícího obviněného. Státní zástupce v této situaci nejspíše všechny vyslechne a vybere takového, jenž má o organizovaném zločinu nejvíce informací. Podobný výběr není rozhodnutím, tudíž proti němu není přípustná stížnost, což považuji za rozporné se zásadou rovnosti. Za stejně problematickou považuji také situaci, kdyby se nějaká osoba stávala spolupracujícím obviněným opakovaně v různých případech, a stala se tak svým způsobem profesionálním informátorem, nebo kdy vyjde najevo, že zájemce o institut spolupracujícího obviněného spáchal jiný trestný čin.²¹⁸

Poslední nejasností, kterou dle mého názoru institut spolupracujícího obviněného vzbuzuje, je otázka, jakým způsobem mají obviněnému nabízet orgány činné v trestním řízení spolupráci. Obviněný potřebuje získat některé informace o vyšetřování, aby si byl vůbec schopen vzpomenout na požadované informace, avšak orgány činné v trestním řízení musí velmi vážít, jaké informace obviněnému sdělí. Pokud ten totiž nabude dojmu, že se orgány činné v trestním řízení nachází v důkazní nouzi a nebudou schopni prokázat trestnou činnost spáchanou jím, ani organizovanou (zločineckou) skupinou, nebude mít příliš důvodů s nimi spolupracovat.²¹⁹

---

²¹⁵ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 1

²¹⁶ CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Několik úvah nad článkem JUDr. Lichnovského o tzv. spolupracujícím obviněném. *Kriminalistika*, 2015, č. 3.

²¹⁷ ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 96

²¹⁸ LICHNOVSKÝ V. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK J. (ed.) *Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

²¹⁹ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 1

4.6. Návrhy de lege ferenda

V této kapitole se zaměřím na konkrétní návrhy na vylepšení institutu spolupracujícího obviněného, které se objevují v odborné literatuře, a pokusím se zaměřit na otázku, proč dosud nebyly tyto návrhy legislativně zakotveny.

V současné právní úpravě má soud v řízení před soudem možnost přestat považovat spolupracujícího obviněného, tedy fakticky mu odebrat tento status, ale nemá již možnost v této fázi trestního řízení status spolupracujícího obviněného přidělit, protože se jedná o výlučnou pravomoc státního zástupce. Je ale nepochybné, že procesní odpovědnost za zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností nese soud, proto by měl mít možnost odměnit takového obviněného, který z jeho pohledu v průběhu vyšetřování významně přispěl k odhalení organizovaného zločinu stejným způsobem, jakým může být odměněn spolupracující obviněný.²²⁰ Soud sice může zohlednit takovou spolupráci i jiným způsobem, přesto se domnívám, že možnost soudu označit obviněného za spolupracujícího, by mohla umožnit soudu lépe individualizovat udělovaný trest. Bylo by možné vyžadovat souhlas státního zástupce, který obžalobu podal.²²¹

Výše uvedený návrh není nikterak nový, již Musil kritizoval původní návrh institutu korunního svědka z roku 2002, že by mělo být možné udělit tento status i v řízení před soudem.²²² Domnívám se, že k realizaci tohoto návrhu nedošlo, protože primárním cílem institutu spolupracujícího obviněného je pomoci především orgánům činným v trestním řízení při získávání důkazů v přípravném řízení, aby vůbec bylo možné podat obžalobu, nikoliv bonifikovat obviněného, který ze strachu před trestem začne v řízení před soudem vypovídat. Státní zástupce navíc nejlépe ví, jestli byla pomoc obviněného užitečná, nebo ne a zaslouží si udělení statusu.

Dalším konkrétní návrh směřuje k omezení diskreční pravomoci státního zástupce, který by musel přidělit status spolupracujícího obviněného vždy, když pro to obviněný naplní zákonné podmínky, tedy pomůže rozkrýt organizovaný zločin, dozná se ke spáchání trestného činu a souhlasí s označením za spolupracujícího obviněného. Obviněný by byl poučen, že odepření

---

²²⁰ LICHNOVSKÝ Vladimír. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK Jiří. (ed.) Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty). Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

²²¹ ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 95

²²² MUSIL, Jan. Korunní svědek – ano či ne? (1. díl). Trestní právo, 2003, č. 4

výpovědi před soudem by pro něj znamenalo automatickou ztrátu statusu.²²³ Tato změna by sice mohla zvýšit motivaci a odbourat určitý strach obviněných ze spolupráce se státním zástupcem²²⁴, přesto skýtá některá rizika, která byla naznačena v předchozí kapitole.

Dále existují návrhy, které je dle mého názoru možné realizovat v podstatě ihned, tedy nepodařilo se mi nalézt žádná jejich negativa. Jde o možnost uložit spolupracujícímu obviněnému trest domácího vězení a peněžité trest, což v současné době možné není,²²⁵ přitom by podobná možnost mohla být využita v situacích, kdy spolupracující obviněný přispěl k odhalení zločinu v menší míře, než aby si zasloužil mimořádné snížení trestu odnětí svobody, ale přitom ve větší míře, než aby mu byl uložen přísnější trest.²²⁶ Podobně by mělo být možné upravit fakultativní možnost uložení povinnosti náhrady škody, kterou svým jednáním způsobil, spolupracujícímu obviněnému.²²⁷ I v tomto případě se jedná o návrh, který se vyskytoval již v souvislosti s návrhem právní úpravy institutu korunního svědka v roce 2002.

Některé návrhy směřují také do oblasti rozhodování o přidělování statusu spolupracujícího obviněného. O zisku statusu by mohlo být rozhodováno již v přípravném řízení samostatným usnesením státního zástupce a následně ještě jednou soudem po podání obžaloby. Toto dvojí rozhodování by umožňovalo orgánům činným v trestním řízení pružně reagovat na vývoj řízení a současně by spolupracujícím obviněným mohlo přinést garanci procesního postavení,²²⁸ jinými slovy by se jednalo o důležitý signál pro obviněného, že se orgány činné v trestním řízení chystají dodržet svou část dohody a skutečně mu odpustit trest, nebo jeho část výměnou za spolupráci.²²⁹ Rozhodování státního zástupce by mohlo být realizováno usnesením, proti kterému by byla přípustná stížnost.²³⁰ O této stížnosti by mohlo rozhodovat nadřízené státní

---

²²³ MICHORA, Zdeněk. Limity institutu spolupracujícího obviněného. In: *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. s. 191

²²⁴ LICHNOVSKÝ Vladimír. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK Jiří. (ed.) *Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

²²⁵ Tamtéž

²²⁶ MICHORA, Zdeněk. Limity institutu spolupracujícího obviněného. In: *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. s. 191

²²⁷ Tamtéž

²²⁸ SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. *Trestněprávní revue*, 2012, č. 1

²²⁹ NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: *Dny práva 2010*. Brno: Masarykova univerzita, 2010.

²³⁰ LICHNOVSKÝ Vladimír. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK Jiří. (ed.) *Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty)*. Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnické dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014.

zastupitelství.²³¹ Je ale otázkou, zda by nebylo nejlepší upravit formální dohodu mezi státním zástupcem a spolupracujícím obviněným, kde by byly mj. blíže upraveny skutečnosti, ke kterým má spolupracující obviněný vypovídat.²³²

V minulosti se objevily návrhy na poskytnutí finanční odměny spolupracujícím obviněným, kteří by svou výpovědí přispěli k prevenci dalšího páchání trestných činů. Tento návrh však byl kritizován, protože již nyní existuje riziko, že spolupracující obvinění budou podávat nepravdivé výpovědi, které podporují verzi obžaloby, vzhledem k tomu, že snížení trestu pro spolupracujícího obviněného závisí na úspěchu obžaloby u soudu. Spolupracující obviněný bude mít potřebu zdůraznit podíl ostatních na prokazované trestné činnosti a ten svůj minimalizovat. Pokud by tento stav byl podpořen finanční odměnou, jednalo by se navíc o jedinou výpověď, která by byla finančně motivována, což by v důsledku vedlo ke zvýšení nerovnováhy mezi obžalobou a obhajobou.²³³ Na druhou stranu je ale třeba říci, že při aplikaci institutu informátora v režimu § 73 zákona o policii je možné a v souladu s policejní praxí běžné takovému informátorovi poskytnout finanční odměnu.²³⁴

Často je také navrhováno, s ohledem na bezpečnost spolupracujících obviněných, že by měly být umístěovány pouze do věznice (části věznice) spolu s ostatními spolupracujícími obviněnými, aby bylo co nejvíce sníženo riziko ohrožení osoby spolupracujícího obviněného. Násilí ve věznicích není zcela výjimečné. Obětí násilí se stává přibližně každý pátý vězeň a může být vystaven zejména verbálním útokům, drobným krádežím osobních věcí, vyloučení, ignorace a nepřijetí, výhrůzkám, nebo napadením.²³⁵ Domnívám se ale, že současná právní úprava je dostatečná. Právo odsouzených a obviněných ve výkonu trestu či vazby na ochranu před neoprávněným násilím, ponižováním lidské důstojnosti a urážkami nebo výhrůzkami, nalezneme v § 35 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody a v § 61 v § 61 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby. V rámci této ochrany je ředitel věznice povinen dbát na to, aby odsouzení, kteří vzhledem k zjištěným okolnostem mohou být oběťmi násilí a

---

²³¹ MULÁK Jiří. Spolupracující obviněný – český pohled. In: ČENTĚŠ, J., KURILOVSKÁ, L. et al. (eds.). Efektivnost' přípravného konania – súčasný stav a výzvy pro futuro. Zborník príspevkov z konferencie, Bratislavské právnické fórum. Bratislava, 2022.

²³² SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1

²³³ ROZEHNAL, Aleš. Svědectví na prodej. In: Právní prostor [online]. Praha: Atlas Consulting spol s.r.o., 2023 [cit. 2023-11-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/svedectvi-na-prodej>

²³⁴ KOUDELKA, Zdeněk. Spolupracující obviněný. Právo a bezpečnost, 2018, č. 1.

²³⁵ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016.

ponižování lidské důstojnosti byli ubytováni odděleně od odsouzených s agresivními sklony.²³⁶ Pokud bychom ale připustili, že je třeba zvýšit ochranu obviněných a odsouzených ve výkonu trestu či vazby, bude velmi obtížné tento cíl zrealizovat právě pro poměrně nízký počet spolupracujících obviněných. Problémy by nastávaly například i při pracovním zařazování odsouzených, neboť vytvářet speciální pracoviště podle jejich kvalifikace by z důvodu nízkého počtu spolupracujících obviněných nebylo možné.²³⁷ Konečně je otázkou, zda by vůbec toto opatření přineslo kýžený efekt, tedy výrazné zvýšení bezpečnosti spolupracujícího obviněného.²³⁸

Dále považuji za rozumné návrhy na omezení aplikace institutu spolupracujícího obviněného ve smyslu, že jedna osoba by neměla být spolupracujícím obviněným vícekrát,²³⁹ nebo alespoň neumožnit opětovný zisk statusu spolupracujícího obviněného takovým osobám, které již jednou spáchaly zvláště závažný zločin. S tím souvisí i možnost zavedení přísnějších sankcí pro osoby, které byly spolupracujícími obviněnými a porušily svůj závazek podat úplnou a pravdivou výpověď, páchaly další trestnou činnosti, nebo se dopustily jiného zneužití institutu.²⁴⁰

---

²³⁶ BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016.

²³⁷ BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení. Bulletin advokacie, 2017

²³⁸ VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

²³⁹ JELÍNEK, Jiří. Kdo je spolupracující obviněný. [on-line]. Česká televize. [cit. 4. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096902795-studio-6/215411010100306/video/386994>

²⁴⁰ BOUDA, Zbyněk. Účinná lítost, spolupracující obviněný, program shovívavosti – obdobné instituty na cestě k efektivnějšímu právu? Časopis pro právní vědu a praxi. 2009, č. 3

Závěr

Tématem mé diplomové práce byl institut spolupracujícího obviněného a jako její cíl jsem stanovil rozbor současné právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného v České republice, v kontextu praktických důsledků jeho aplikace. V této práci jsem zkoumal zasazení institutu spolupracujícího obviněného do kontextu boje proti organizovanému zločinu, vývoj tohoto institutu v České republice, dále postup obviněného i orgánů činných v trestním řízení při aplikaci výše uvedeného institutu. Taktéž rozebírám praktické důsledky aplikace institutu a identifikaci jeho limitů a návrhů de lege ferenda.

V rámci mé práce jsem se zaměřil na výzkumnou otázku, zda je současná právní úprava dostatečná a jaké jsou případné možnosti k jejímu vylepšení. Na základě rozboru právní úpravy a odborné literatury, jakož i poznatků z praxe a judikatury se domnívám, že právní úprava institutu spolupracujícího obviněného je v současné podobě dostatečná a účinná pro odhalování organizovaného zločinu, zejména pokud jde o drogovou kriminalitu. Zároveň jsem došel k závěru, že existuje větší množství konkrétních návrhů, které by mohly institut spolupracujícího obviněného zásadně vylepšit.

Organizovaný zločin je velice nebezpečný fenomén, proto považuji za velmi užitečné, že se český zákonodárce s tímto problémem snaží bojovat přejímáním institutů z angloamerického právního systému, jako je institut spolupracujícího obviněného, tedy počestný korunní svědek. Orgány činné v trestním řízení mají k dispozici více nástrojů v boji proti organizovanému zločinu, domnívám se ale, že institut spolupracujícího obviněného je zdaleka tím nejvýznamnějším, neboť cílí přímo na osoby, které se na organizovaném zločinu podílely. Jiné instituty, které mohou být použity pro odhalování organizovaného zločinu, jako je třeba odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo použití agenta, nemohou poskytnout pohled insidera, který disponuje potřebnými poznatky v komplexní podobě.

Institut spolupracujícího obviněného je určitým kompromisem oproti původním návrhům institutu korunního svědka, který měl být podobný slovenské právní úpravě. V současné době je institut realizován stanovením procesních podmínek v Trestním řádu a konkrétních úlev při ukládání trestu, které jsou uvedeny v Trestním zákoníku. Tento přístup je blízký německé právní úpravě, jak jsem ale již zmínil, můžeme sledovat v kontinentálním právním systému také jiné přístupy, zejména na Slovensku, kde je institut realizován především v procesní rovině, kdy je spolupracujícím obviněným zastaveno trestní stíhání. Dle mého názoru je česká právní

úprava nastavena rozumně a je dobře, že se věc spolupracujícího obviněného vždy projedná před soudem.

Považuji za přínosné, že je při aplikaci institutu spolupracujícího obviněného dána poměrně široká volnost státnímu zástupci, pokud jde o úvahu komu má být status spolupracujícího obviněného udělen. Druhou stranou mince ale je, že pro spolupracujícího obviněného znamená postup zisku statusu velkou nejistotu, zda jej po sdělení potřebných informací získá. Nyní po poslední novelizaci může státní zástupce s obviněným uzavřít dohodu o vině a trestu, ve které bude určitá osoba označena jako spolupracující obviněný. Ne vždy je ale tento postup možný, proto pokládám za užitečné, aby existovala propracovanější právní úprava, pokud jde o zisk statusu spolupracujícího obviněného, resp. aby státní zástupce o udělení či neudělení rozhodoval samostatným rozhodnutím.

Institut je odbornou veřejností často kritizován pro narušení rovnosti obviněných před zákonem, kdy dochází k potlačení zásady procesní legality zásadou pragmatické oportunity a jednotlivec je odměněn nižším trestem výměnou za informace, které poskytne státnímu zástupci ve veřejném zájmu o organizovaném zločinu. Nejvyšší a Ústavní soud se však shodují, že se jedná o legitimní nástroj trestního řízení, při kterém je však třeba klást důraz na dodržení podmínek a že tento důkaz nikdy nesmí stát osamoceně.

Je zřejmé, že institut spolupracujícího obviněného stále podléhá a bude podléhat vývoji práva, které musí reagovat na vývoj organizovaného zločinu. Z tohoto důvodu došlo v minulých letech k novelizacím institutu směrem k rozšíření jeho aplikačního rozsahu a k již zmiňované možnosti uzavření dohody o vině a trestu mezi státním zástupcem a spolupracujícím obviněným. Domnívám se že se veskrze jedná o změny k lepšímu a určitě by bylo vhodné v novelizacích pokračovat, zejména pokud jde o úpravu pravidla, že každá osoba se může stát spolupracujícím obviněným pouze jednou, nebo možnost stát se spolupracujícím obviněným i v řízení před soudem. V neposlední řadě by měla být zakotvena možnost podat opravný prostředek proti rozhodnutí státního zástupce o udělení, respektive neudělení statusu spolupracujícího obviněného. Dále by měla směřovat novelizace institutu směrem k možnosti samostatného ukládání peněžitého trestu, nebo trestu domácího vězení, popřípadě k fakultativnímu uložení povinnosti náhrady škody, jako je zakotvena na Slovensku.

Úspěšnost použití institutu spolupracujícího obviněného je závislá na míře motivace obviněných ke spolupráci. Proto se domnívám, že by v budoucnu měly být důkladněji upraveny podmínky ochrany spolupracujícího obviněného a rozšířeny možnosti, přičemž je možné se

inspirovat zejména praxí ze Spojených států amerických. Naopak nepovažuji za nutné vytvářet speciální oddělení věznic pro spolupracující obviněné, neboť jich není tolik, aby nebylo možné zajistit jejich ochranu ve věznicích podle současných právních předpisů a naopak vidím budoucnost v kombinaci alternativních druhů trestů k trestu odnětí svobody, spolu s účinnou ochranou spolupracujících obviněných.

Seznam zkratk

Trestní zákoník – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v aktuálním znění

Trestní řád – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v aktuálním znění

Sb. – Sbírka zákonů České republiky

Z. z. – Zbierka zákonov Slovenskej republiky

an. – a následující

Seznam použité literatury

Monografie, sborníky

BLACK Campbell Henry a kol. Blackův právní slovník. 6. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1993. ISBN 80-85605-23-6.

BLATNÍKOVÁ, Šárka. Nebezpečnost a násilí ve vězeňském prostředí. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2016. ISBN 978-80-7338-158-5.

BRÁZDOVÁ, Věra. Institut korunního svědka z pohledu praxe státního zastupitelství. In: Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 61-63. ISBN 80-7082-982-6

CEJP, Martin. Organizovaný zločin v České republice III. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. ISBN 80-7338-027-7.

CEJP, Martin, SCHEINOST, Miroslav. Co víme o organizovaném zločinu? In: SCHEINOST, Miroslav a kol. Kriminalita očima kriminologů. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010. ISBN 978-80-7338-096-0

DRAŠTÍK, Antonín, FENYK Jaroslav a kol. Trestní řád: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer, 2017 [cit. 15. 11. 2023]. Dostupné v Systému ASPI. § 178a.

GŘIVNA, Tomáš. Účinná lítost u korupčních trestných činů. In: Dny práva 2011. Korupce: trestněprávní, kriminologické a kriminalistické aspekty. Brno: Masarykova univerzita, 2011. s. 56-63. ISBN 978-80-210-5916-0

GŘIVNA, Tomáš; SCHEINOST, Miroslav; ZOUBKOVÁ, Ivana. Kriminologie. 5. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN: 978-80-7598-554-5

HENDRYCH, Dušan a kol. Právní slovník. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-059-1.

JELÍNEK, Jiří. a kol. Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN: 978-80-7502-576-0

JELÍNEK, Jiří. a kol. Kriminologie. Praha: Leges, 2021., 631 s. ISBN 978-80-7502-499-2.

JELÍNEK, Jiří. a kol. Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha: Leges, 2021, 942 s. ISBN. 978-80-7478-750-8.

JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-637-8

KANDALCOVÁ, Alena. Institut spolupracujícího obviněného v komparativním pohledu. In: Dny práva 2016 - Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky. Brno: Masarykova univerzita, 2017. s. 75-102. ISBN 978-80-210-8561-9.

KANDOVÁ, Katarína. O zásadě oportunity trestního stíhání trochu jinak. In: Dny práva 2016 - Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 58-73. ISBN 978-80-210-8561-9.

KUCHTA, Josef. Korunní svědek a spolupracující obviněný v českém trestním právu. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010, s. 105-114. ISBN 978-80-210-5305-2.

LICHNOVSKÝ Vladimír. K některým nedostatkům právní úpravy spolupracujícího obviněného In: JELÍNEK Jiří. (ed.) Organizovaný zločin (trestněprávní, trestněprocesní a kriminologické aspekty). Sborník příspěvků z mezinárodní vědecké konference Olomoucké právnícké dny, květen 2014, trestní sekce. Praha: Leges 2014. ISBN 978-80-7502-068-0

MICHORA, Zdeněk. Limity institutu spolupracujícího obviněného. In: Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2015. s. 185-195. ISBN 978-80-210-8072-0.

MICHORA, Zdeněk. Korunní svědek – minulost, současnost, budoucnost. Dny práva 2016 - Meze a možnosti inspirace trestního řízení angloamerickými prvky. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 137-149. ISBN 978-80-210-8561-9.

MULÁK Jiří. Mimořádné snížení trestu odnětí svobody. In: JELÍNEK Jiří. Deset let od přijetí českého trestního zákoníku. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-354-4.

MULÁK Jiří. Spolupracující obviněný – český pohled. In: ČENTÉŠ, J., KURILOVSKÁ, L. et al. (eds.). Efektivnosť prípravného konania – súčasný stav a výzvy pro futuro. Zborník príspevkov z konferencie, Bratislavské právnické fórum. Bratislava, 2022. ISBN 978-80-571-0547-3

MUSIL, Jan. Jsou námitky vznášené proti institutu korunního svědka oprávněné. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 69-87. ISBN 80-7082-982-6

NETT, Alexander. Spolupracující obviněný přínosy a rizika nové právní úpravy. In: Dny práva 2010. Brno: Masarykova univerzita, 2010. s. 115-127. ISBN 978-80-210-5305-2.

PIPEK, Jiří. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 65-69. ISBN 80-7082-982-6.

PÚRY, František. Několik poznámek k institutu tzv. korunního svědka v českém trestním právu. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003. ISBN 80-7082-982-6.

SCHEINOST Miroslav a kol. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2021. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2022. ISBN 978-80-7338-200-1.

SPRINGER, Paul. Korunní svědek v právní úpravě SRN a návrh nové úpravy v ČR. In: Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 29-33. ISBN 80-7082-982-6

ŠÁMAL, Pavel. Nad institutem korunního svědka. Nad institutem korunního svědka. Sborník příspěvků z odborného semináře. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2003, s. 43-55. ISBN 80-7082-982-6

ŠÁMAL, Pavel. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s. ISBN 978-80-7400-465-0.

ŠÁMAL, Pavel. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, 4933 s. ISBN 978-80-7400-893-1

ŠČERBA, Filip. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012. ISBN 978-80-87576-30-4

VANTUCH, Pavel. Trestní řízení z pohledu obhajoby. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-750-7

Odborné články

BOUDA, Zbyněk. Účinná lítost, spolupracující obviněný, program shovívavosti – obdobné instituty na cestě k efektivnějšímu právu? Časopis pro právní vědu a praxi. 2009, č. 3, s. 218-224. ISSN 1210-9126.

BUDAYOVÁ, Lucie. Četnost využívání institutu spolupracujícího obviněného a návrhy k jejímu zvýšení. Bulletin advokacie, 2017. ISSN 1210-6348

CÍSAŘOVÁ, Dagmar. Několik úvah nad článkem JUDr. Lichnovského o tzv. spolupracujícím obviněném. Kriminalistika, 2015, č. 3, s. 219-222. ISSN 1210-9150

KARABEC, Zdeněk. Mezinárodní aspekty boje proti organizovanému zločinu. Kriminalistika, 2004, č. 4, s. 3-19. ISSN 1210-9150

KOUDELKA, Zdeněk. Spolupracující obviněný. Právo a bezpečnost, 2018, č. 1. ISSN 2336-5323

KUČERA, Jakub. Novelizace dohody o vině a trestu a její možné dopady. Trestněprávní revue, 2021, č. 2, s. 71-73. ISSN 1213-5313.

LICHNOVSKÝ, Vladimír. K některým problematickým aspektům spolupracujícího obviněného. Kriminalistika, 2014, č. 4., s. 258-265. ISSN 1210-9150

MICHORA, Zdeněk. Expanzivní oportunita v kontextu rekodifikace trestního procesu a spolupracující obviněný. Trestněprávní revue, 2017, č. 1. ISSN 1213-5313.

MICHORA, Zdeněk. Ochrana spolupracujícího obviněného. Státní zastupitelství, 2017, č. 4. ISSN. 1803-7631

MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010–2017 (1. část). Kriminalistika, 2018, č. 4. s. 300-312. ISSN 1210-9150

MICHORA, Zdeněk. Analýza aplikace institutu spolupracujícího obviněného za období 2010–2017 (2. část). Kriminalistika, 2019, č.1. s. 33-43. ISSN 1210-9150.

MULÁK, Jiří, PROVAZNÍK, Jan. Praktické dopady novely trestního řádu provedené zákonem č. 333/2020 Sb. Bulletin advokacie, 2022. ISSN 1210-6348

MUSIL, Jan. Korunní svědek – ano či ne? (1. díl). Trestní právo, 2003, č. 4. s 21-24. ISSN 1211-2860.

PROVAZNÍK, Jan. Trestněprocesní ingerence do podmínek trestní odpovědnosti. Právní rozhledy, 2015, č. 8. ISSN 1210-6410.

ŘEHÁČEK Jan. Mlčeti zlato aneb spoluprací se státním zástupcem k přísnějšímu trestu. Trestněprávní revue, 2016, 44-46. ISSN 1213-5313.

SCHRAMHAUSER, Jan. Spolupracující obviněný v boji s organizovaným zločinem, úvaha nad platnou právní úpravou. Trestněprávní revue, 2012, č. 1, s. 11-16. ISSN 1213-5313.

ŠIMEK, Filip. Následky vyloučení věci spolupracujícího obviněného ze společného řízení. Trestněprávní revue, 2019, č. 11–12, s. 230–231. ISSN 1213-5313.

VANTUCH, Pavel. K návrhu právní úpravy institutu „korunního svědka“. Trestněprávní revue. 2003, č. 3, s. 77–82. ISSN 1213-5313.

VANTUCH, Pavel. Institut spolupracujícího obviněného a návrh na jeho novelizaci. Trestní právo, 2011, č. 10, s. 4-11. ISSN 1213-5313

Právní předpisy

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/541, o boji proti terorismu.

Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti.

Rezoluce Rady EU č. 497Y0111(01), o jednotlivcích, kteří spolupracují při soudním řízení v boji proti mezinárodně organizovanému zločinu.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 137/2001 Sb., o zvláštní ochraně svědka a dalších osob v souvislosti s trestním řízením a o změně zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok

Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby

Pokyn obecné povahy Nejvyššího státního zástupce o postupu státních zástupců v trestním řízení č. 9/2019

Judikatura

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Atanasov proti Bulharsku, ze dne 3. 3. 2009, č. stížnosti 20309/02

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Cornelis proti Nizozemsku, ze dne 25. 5. 2004, č. stížnosti 994/03;

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Lorse proti Nizozemsku, ze dne 27. 1. 2004, č. stížnosti 44484/98;

Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve věci Verhoek proti Nizozemsku, ze dne 27. 1. 2004, č. stížnosti 54445/00

Nález Ústavního soudu ze dne 7. 8. 2018, sp. zn. II. ÚS 3525/16

Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 3. 2014, sp. zn. III. ÚS 859/13

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2015, sp. zn. 8 Tdo 661/2015

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2018, sp. zn. 6 Tz 6/2018

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2016, sp. zn. 5 Tdo 280/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 12. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1315/2012

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 4. 2020, sp. zn. č. 7 Tdo 317/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2021, sp. zn. č. 11 Tdo 1226/2020

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 To 46/2014

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 2 To 66/2016

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 8. 2018, sp. zn. 2 To 57/2018

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. 13 To 183/2021

Ostatní zdroje

Analytický a legislativní odbor Nejvyššího státního zastupitelství. Analýza institutu spolupracujícího obviněného z pohledu státního zastupitelství, sp. zn. 1 SL 114/2014 [online]. 2014 [cit. 18. 1. 2024]. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2020/03/1_SIN_19-2017-p%C5%99%C3%ADloha.pdf

Důvodová zpráva k zákonu č. 41/2009 Sb., novela trestního zákoníku, sněmovní tisk č. 411/0 [online]. 2009 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=411&CT1=0>

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o protikorupčních opatřeních, sněmovní tisk č. 1015/0 [online]. 2010 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=1015&CT1=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb., novela trestního řádu, sněmovní tisk č. 510/0 [online]. 2012 [cit. 23-10-19]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=510&CT1=0>

JELÍNEK, Jiří. Kdo je spolupracující obviněný. [on-line]. Česká televize. [cit. 4. 1. 2024]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096902795-studio-6/215411010100306/video/386994>

JELÍNKOVÁ Adéla, HAVRANOVÁ Christine. Něco za něco? Korunní svědek vraždy seniora změnil výpověď. In: Seznam zprávy [online]. Praha: Seznam zprávy, a.s., 10. 11. 2023 [cit. 24-01-13]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast-5-59-rikal-mi-ze-nevrazdil-korunni-svedek-pripadu-ve-slopnem-zmenil-vypoved-239486>

KOMŮRKOVÁ Magdaléna. Za nižší trest „zradí“. Spolupracujících obviněných v Česku přibývá, kdo už na dohodě vydělal? In: Lidovky.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 18. 5. 2023 [cit. 18-01-24]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/tresty-spolupracujici-obvineni-pavel-dovhomilja-tomas-horacek-ivana-salacova.A230518_084256_In_domov_hud?

Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Nový trestní řád – osnova [online]. 2022 [cit. 2023-11-14]. Dostupné z: <https://justice.cz/web/msp/rekodifikace-trestniho-prava-procesniho>.

Návrh právní úpravy institutu korunního svědka, zpracovaný Ministerstvem vnitra ČR č.j. OBP – 1697/CZ-2002 ze dne 22.11.2002

ROZEHNAL, Aleš. Svědectví na prodej. In: Právní prostor [online]. Praha: Atlas Consulting spol s.r.o., 2023 [cit. 2023-11-14]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/svedectvi-na-prodej>

ŘEHÁKOVÁ, Nikol. Úskalí právní úpravy institutu spolupracujícího obviněného v praxi. In: Právní prostor [online]. Praha: Atlas Consulting spol s.r.o., 2023 [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/trestni-pravo/uskali-pravni-upravy-institutu-spolupracujiciho-obvineneho-v-praxi>

STRNAD František. Korunní svědek v kauze pražských nemocnic křivě vypovídal, vyplývá z dokumentů. In: Idnes.cz [online]. Praha: MAFRA, a.s., 29. 11. 2022 [cit. 24-01-13]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/tomas-horacek-lobbista-nemocnice-bulovka-uplacen-korupce.A221129_172412_domaci_rts

Turn state's evidence. In: Legal Information Institute. [online]. New York: Cornell Law Scholl, 2010. [cit 23-10-15]. Anglická verze. Dostupné z: https://www.law.cornell.edu/wex/turn_states_evidence

VON LAMPE Klaus. Definitions of Organized Crime. In: www.organized-crime.de/ [online]. Berlín: Klaus Von Lampe [cit. 23-04-05]. Anglická verze. Dostupné z: <http://www.organized-crime.de/organizedcrimedefinitions.htm#kvl>

VON LAMPE Klaus. The Concept of Organized Crime in Historical Perspective. In: www.organized-crime.de/ 1999 [online]. Berlín: Klaus Von Lampe [cit. 23-04-05]. Anglická verze. Dostupné z: <http://www.organized-crime.de/lauhtm01.htm>

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá trestněprávním institutem spolupracujícího obviněného, s cílem rozebrat současnou právní úpravu institutu spolupracujícího obviněného v České republice a praktické důsledky jeho aplikace orgány činnými v trestním řízení. Práce je rozdělena do čtyř kapitol.

V první kapitole se práce zaměřuje na obecně na organizovaný zločin, jakožto společensky nebezpečný fenomén, zejména je vymezen pojem organizovaného zločinu a jsou popsány aktivity, kterými se organizovaný zločin v České republice zabývá. Dále autor rozebírá právní nástroje v boji proti organizovanému zločinu, z nichž se více zaměřuje na odposlech a záznam telekomunikačního provozu a použití agenta.

V následující kapitole se práce zaměřuje na vymezení pojmů korunního svědka a spolupracujícího obviněného, jejich vzájemný vztah a vývoj. Zde je také shrnuta platná právní úprava institutu spolupracujícího obviněného v České republice.

Třetí kapitola analyzuje aplikaci institutu spolupracujícího obviněného od iniciativy k jeho použití, až po ukládání trestu osobám, které byly označeny jako spolupracující obviněný. Zejména se zde práce zabývá podmínkami použití institutu spolupracujícího obviněného a jednotlivými hmotněprávními benefity pro spolupracující obviněné. Na tomto místě se práce také zabývá ochranou spolupracujícího obviněného.

Ve čtvrté kapitole se autor pokouší rozebrat platnou právní úpravu za pomoci odborné literatury a judikatury. V této části práce je rozebírán soulad institutu spolupracujícího obviněného se zásadami trestního práva, ale i právními principy obecně, dále je zde zkoumána motivace obviněného k tomu, aby se stal spolupracujícím obviněným a je zde rozebráno použití v praxi, nebo komparace se zahraničními úpravami. Závěrem se práce zaměřuje na identifikaci některých limitů institutu spolupracujícího obviněného, shrnuje a hodnotí návrhy na vylepšení institutu spolupracujícího obviněného, které se vyskytují v odborné literatuře.

Klíčová slova

Organizovaný zločin, spolupracující obviněný, korunní svědek

Abstract

The thesis deals with the criminal law institute of the cooperating defendant, with the aim of analysing the current legal regulation of this institute in the Czech Republic and the practical consequences of its application by the law enforcement authorities. The thesis is divided into the four chapters.

In the first chapter, the thesis focuses on organized crime in general as a socially dangerous phenomenon; in particular, the concept of organized crime is defined and the activities in which organized crime is engaged in the Czech Republic are being described. Furthermore, the author discusses all the possible legal instruments in the fight against organized crime, of which he focuses more on the interception and recording of telecommunication traffic and the use of agents.

In the following chapter, the thesis focuses on the definition of the concepts of the crown witness and the cooperating witness, their mutual relationship and development. The current legal regulation of the institute of the cooperating witness in the Czech Republic is also being summarised here.

The third chapter analyses the application of the institute of the cooperating witness from the initiative to use it to the imposition of punishment for persons who have been identified as the cooperating witnesses. In particular, the thesis deals with the conditions of application of the institute of the cooperating witness and individual substantive benefits for cooperating witness. At this point, the thesis also deals with the protection of the cooperating witness.

In the fourth chapter, the author attempts to analyse the current legislation with the help of the professional literature and the case law. In this part of the thesis, the conformity of the institution of the cooperating accused witness with the principles of criminal law is analysed. The motivation of the accused to become a cooperating accused is also examined there and its use in practice, or comparison with foreign regulations, is analysed as well. In conclusion, the thesis focuses on identifying some of the limits of the institute of the cooperating accused witness, summarises and evaluates suggestions for the improvement of the institute of the cooperating accused witness found in the professional literature.

Key Words

Organised crime, cooperating defendant, crown witness